

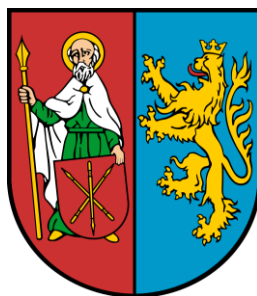
PROGRAM INWENTARYZACJI I USUWANIA

AZBESTU

NA LATA 2010 – 2032

DLA

POWIATU ZAMOJSKIEGO

*Autorzy opracowania:
Mgr inż. Jolanta Dalman
Mgr inż. Krzysztof Muszyński
Mgr inż. Agnieszka Polek*

Kraków, sierpień 2010.

Spis treści

1. PODSTAWA OPRACOWANIA.....	6
2. CEL OPRACOWANIA	6
3. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA.....	7
3.1. Ustawy dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest:	7
3.2. Akty wykonawcze dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest:.....	8
3.3. Akty prawne Unii Europejskiej dotyczące materiałów zawierających azbest:.....	11
3.4. Inne dokumenty i literatura dotyczące tematyki azbestu:	13
4. INFORMACJE O POWIECIE ZAMOJSKIM	14
4.1. Położenie geograficzne	14
4.2. Wykaz składowisk odpadów niebezpiecznych zlokalizowanych na terenie województwa lubelskiego i województw ościennych, przyjmujących odpady azbestowe	16
4.3. Zestawienie wytwórców odpadów zawierających azbest, którzy uzyskali decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi na terenie powiatu zamojskiego.....	21
5. AZBEST	24
5.1. Informacje ogólne	24
5.2. Zastosowanie azbestu.....	26
5.3. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest	27
5.4. Oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi.....	28
6. ODPADY AZBESTOWE	31
6.1. Regiony szczególnego zagrożenia azbestem na terenie Powiatu Zamojskiego.....	34
6.2. Ustawowe wytyczne usuwania azbestu	35
6.3. Transport.....	42
6.4. Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest	43
6.5. Strona formalno-prawna prowadzonej działalności.....	45
6.6. Obowiązki posiadacza odpadów azbestowych (właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości)	46
7. KOMPETENCJE ORAZ ZASADY WSPÓŁPRACY POSZCZEGÓLNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	48

7.1. Samorząd powiatowy	48
7.2. Rada powiatu	49
7.3. Zarząd powiatu.....	49
7.4. Samorząd gminny	49
7.5. Rada gminy	50
7.6. Budżet państwa	51
8. INSTRUMENTY FINASOWE WSPIERAJĄCE BEZPIECZNE ELIMINOWANIE Z UŻYTKOWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH.....	52
9. INSTRUMENTY FINANSOWE OFEROWANE NA TERENIE WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO.....	53
10. METODYKA INWENTARYZACJI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU ZAMOJSKIEGO	58
11. ILOŚĆ I MIEJSCA WYSTĘPOWANIA AZBESTU NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU ZAMOJSKIEGO	58
11.1. Gmina Krasnobród.....	60
11.2. Gmina Szczebrzeszyn	63
11.3. Gmina Zwierzyniec.....	66
11.4. Gmina Adamów	71
11.5. Gmina Grabowiec	74
11.6. Gmina Komarów - Osada	78
11.7. Gmina Łabunie.....	83
11.8. Gmina Miączyn.....	87
11.9. Gmina Nielisz	89
11.10. Gmina Radecznica	91
11.11. Gmina Skierbieszów	93
11.12. Gmina Sitno	100
11.13. Gmina Sułów	104
11.14. Gmina Stary Zamość.....	108
11.15. Gmina Zamość	110
12. ZBIORCZE ZESTAWIENIE DANYCH WYSTĘPOWANIA AZBESTU NA TERENIE POWIATU ZAMOJSKIEGO.....	114
13. KOSZT USUWANIA I UNIESZKODLIWIANIA AZBESTU I WYROBÓW	

ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU ZAMOJSKIEGO	122
14. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU	125
15. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	127
16. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	127
17. WYKAZ TABEL	128
18. WYKAZ WYKRESÓW I RYSUNKÓW	132

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

Powiatowy Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Powiatu Zamojskiego został wykonany w wyniku realizacji przepisów zawartych w ustawie z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.), w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.), oraz „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, utrzymującego cele i aktualizującego zadania przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r., „Krajowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski”, wprowadzającego obowiązek opracowania programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Obowiązek opracowania Powiatowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest wynikał również z Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zamojskiego sporządzonego w 2003 r. i zatwierdzonego uchwałą Nr XI/59/2003 z dnia 29 grudnia 2003 r. Rady Powiatu Zamojskiego, w którym określono cele i kierunki działań krótkoterminowe na lata 2004-2007 z perspektywą na 10 lat oraz Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2009-2032 zatwierdzonego uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego w dniu 8 grudnia 2008 r.

Niniejszy Powiatowy Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Azbestowych skoordynowany jest z „Planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011” oraz „Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2010”. Jest także spójny z założeniami „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2009-2032”.

2. CEL OPRACOWANIA

Cele opracowania są spójne, z celami zawartymi w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu i są to:

- ✓ usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- ✓ minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju, w tym na terenie województwa lubelskiego,
- ✓ likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko.

Ponadto celem programu jest:

- ✓ przedstawienie oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko naturalne,
- ✓ podniesienie świadomości społecznej odnośnie zagrożeń powodowanych przez wyroby zawierające azbest,
- ✓ wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest,
- ✓ zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz wynikającymi z nich procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- ✓ określenie harmonogramu zadań oraz oszacowanie kosztów likwidacji wyrobów azbestowych.

3. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA

3.1. Ustawy dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest:

- *Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz.94 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. z 2004 r. Nr 116, poz. 1206 z późn. zm.).*

3.2. Akty wykonawcze dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest:

- *Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. z 1996 r. Nr 19, poz. 231);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1206):*
 - 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
 - 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
 - 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
 - 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
 - 15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
 - 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
 - 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające azbest,
 - 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.
- *Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2006 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2007 (M.P. Nr 71, poz. 714);*

Od 1 stycznia 2007 są to następujące opłaty za 1 tonę odpadów:

- 06 07 01* - odpady azbestu z elektrolizy – 44,35 zł/t
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu – 44,35 zł/t
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest – 50,44 zł/t
- 10 03 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo -cementowych – 44,35 zł/t
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi – 44,35 zł/t
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest – 44,35 zł/t

15 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest – 44,35 zł/t

- *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595);*

W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:

17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,

17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych.

- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji zanieczyszczających w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji zanieczyszczających w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. z 2002 r. Nr 87, poz. 796);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033);*
- *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876 z późn. zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649);*
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824);*
- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1986);*

- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych oraz sposobu jej wypełniania i aktualizacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 109);*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. z 2005 r. Nr 260, poz. 2176);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 213);*
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:*
 - a) *pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne materiały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokydolit:*
 - ✓ *pył całkowity – 1,0 mg/m³,*
 - ✓ *włókna respirabilne – 0,2 mg/m³,*
 - b) *pyły zawierające krokidolit:*
 - ✓ *pył całkowity – 0,5 mg/m³,*
 - ✓ *włókna respirabilne – 0,2 mg/m³.*
- *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645 z późn. zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia,*

jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z późn. zm.);

- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126);*

3.3. Akty prawne Unii Europejskiej dotyczące materiałów zawierających azbest:

- Konwencja Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r. - dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu,
- Zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 172 z dnia 24 czerwca 1986 r. - dotyczące ochrony pracowników przed działaniem azbestu,
- Dyrektywa Rady Nr 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. - o dopuszczalnym stężeniu włókien azbestu (uzupełnienie do Dyrektywy Nr 83/477/EWG),
- Dyrektywa Rady Nr 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. - w sprawie zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia środowiska azbestem,
- Dyrektywa Rady Nr 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. - o ochronie pracowników przed zagrożeniem związanym z narażeniem na działanie azbestu w pracy (nowelizacja Dyrektywy Rady Nr 91/382/EWG),
- Dyrektywa Rady Nr 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. - w sprawie odpadów,
- Dyrektywa Rady Nr 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. - w sprawie zasad prawa, przepisów i środków administracyjnych krajów członkowskich Wspólnoty Europejskiej, jak również odnoszących się do ograniczeń w zakresie handlu i stosowania substancji niebezpiecznych,
- Dyrektywa Rady Nr 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. - uzupełnienie do Dyrektywy Nr 76/769/EWG,
- Dyrektywa Rady Nr 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. - w sprawie składowania odpadów,
- Dyrektywa Rady Nr 91/689/WE z dnia 12 grudnia 1991 r. - w sprawie odpadów niebezpiecznych,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków oddziaływania na środowisko niektórych planów i programów,

- Dyrektywa Rady Nr 80/1107/EWG z dnia 27 listopada 1980 r. - w sprawie ochrony osób narażonych na ekspozycję szkodliwych substancji (ze zmianami wynikającymi z dyrektywy Nr 91/322/EWG z dnia 29 maja 1991 r.),
- Dyrektywa Rady Nr 90/394/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. - w sprawie ochrony pracowników przed narażeniem na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy (nowelizacja Dyrektywa Rady Nr 99/38/WE),
- Dyrektywa Rady Nr 94/33/EWG z dnia 22 czerwca 1994 r. - w sprawie ochrony młodocianych w miejscu pracy,
- Dyrektywa Rady Nr 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. - w sprawie ujednolicenia ustawodawstwa, przepisów i postanowień krajów członkowskich,
- Dyrektywa Rady Nr 87/391/EWG z dnia 12 czerwca 1987 r. - o ochronie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy,
- Dyrektywa Rady Nr 88/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. - w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących produktów budowlanych,
- Dyrektywa Rady Nr 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. - w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących wprowadzania ograniczeń w zakresie rozprowadzania na rynku i stosowania niebezpiecznych substancji i wyrobów technicznego zastosowania,
- Dyrektywa Rady Nr 84/360/EWG z dnia 28 czerwca 1984 r. - w sprawie zanieczyszczeń środowiska przez zakłady przemysłowe,
- Dyrektywa Rady Nr 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. - w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed niebezpieczeństwem związanym ze środkami chemicznymi w miejscu pracy,
- Rozporządzenie Rady 259/93 z dnia 1 lutego 1993 r. - w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty, do Wspólnoty i poza jej obszar
Dyrektywa Rady Nr 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r. nowelizująca Dyrektywę 85/337/EWG - w sprawie oceny oddziaływania niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć na środowisko,
- Dyrektywa Rady Nr 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. - w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli,
- Dyrektywa Rady Nr 91/692/WE z dnia 23 grudnia 1991 r. - w sprawie normalizacji racjonalizacji sprawozdań dotyczących realizacji niektórych Dyrektyw Rady

dotyczących środowiska.

3.4. Inne dokumenty i literatura dotyczące tematyki azbestu:

- „Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski” przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r.;
- Uchwała nr 122/2009 i uchwała nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”;
- „Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych” opracowany przez Ministerstwo Gospodarki Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2008 r.;
- „Bezpieczne postępowanie z azbestem i materiałami zawierającymi azbest” opracowany przez Akademię Górniczo – Hutniczą w Krakowie Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki, Katedra Techniczna Materiałów Budowlanych, 2007 r.;
- „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2009 – 2032” uchwalony przez Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 8 grudnia 2008 r.;
- Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie przewidzianych do finansowania w 2010 r. – załącznik do Uchwały nr 88/2009 Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Lublinie z dnia 16 czerwca 2009 r.;
- „Poradnik - Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2009 – 2013” opracowany przez Ministerstwo Gospodarki Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2009 r.;
- Prognoza oddziaływania na środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” (wersja końcowa) opracowana przez CDM Sp. z o.o, Warszawa 2009 r.;
- Uchwała Rady Ministrów nr 233 z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie „Krajowego planu gospodarki odpadami 2010 r.” (M.P. 2006 r. Nr 90, poz. 946);
- Uchwała Sejmiku Województwa Lubelskiego nr XXV/435/08 z dnia 27 października 2008 roku w sprawie „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011”;
- Konwencja nr 170 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca bezpieczeństwa przy używaniu substancji i preparatów chemicznych w pracy przyjęta w Genewie dnia

25 czerwca 1990 r. (Dz. U. 2006 Nr 194, poz. 1433);

- Oświadczenie Rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. z dnia 5 czerwca 2007 r.);

4. INFORMACJE O POWIECIE ZAMOJSKIM

4.1. Położenie geograficzne

Powiat Zamojski ziemski wchodzi w skład województwa lubelskiego. Graniczy z powiatami: biłgorajskim, chełmskim, hrubieszowskim, krasnostawskim, tomaszowskim oraz leżącym w jego centrum -zamojskim grodzkim.

Położony jest na granicy trzech regionów geograficznych: Wyżyny Lubelskiej, Wyżyny Zachodniowołyńskiej oraz Roztocza. Północno-wschodnia część terenu powiatu leży na Wyżynie Lubelskiej, na południu graniczy z Wyżyną Zachodniowołyńską, na południowym zachodzie granicę powiatu stanowi pofałdowane Środkowe i Zachodnie Roztocze. Wzdłuż Roztocza przebiega dział wodny pomiędzy dopływami Wieprza, Sanu i Bugu.

Największą rzeką regionu jest rzeka Wieprz, uchodząca do Wisły koło m. Dęblin.

Rysunek 1 Lokalizacja Powiatu Zamojskiego w województwie lubelskim.

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem mapy z www.woi.lublin.pl/

Rysunek 2. Gminy Powiatu Zamojskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Powiat Zamojski ziemski, którym zarządza Starosta, utworzyło 15 gmin (3 gminy miejskie i 12 gmin wiejskich):

1. ZAMOŚĆ
2. RADECZNICA
3. SUŁÓW
4. SZCZEBRZESZYN
5. NIELISZ
6. STARY ZAMOŚĆ
7. SKIERBIESZÓW
8. GRABOWIEC
9. MIĄCZYN
10. SITNO
11. KOMARÓW-OSADA
12. ŁABUNIE
13. ADAMÓW
14. KRASNOBRÓD
15. ZWIERZYNIEC

Na podstawie danych umieszczonych w opracowaniu statystycznym GUS „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie lubelskim w 2009 roku” powierzchnia powiatu wynosi 1870,3 km². Ogólna liczba ludności w Powiecie Zamojskim wynosi 109 180 osób, w tym w miastach – 11 674 osób. Gęstość zaludnienia to ok. 58 osób/km². Przez powiat przechodzą międzynarodowe szlaki komunikacyjne, łączące środkową część kraju z polsko-ukraińskimi przejściami granicznymi w Hrebennem i Zosinie.

4.2. Wykaz składowisk odpadów niebezpiecznych zlokalizowanych na terenie województwa lubelskiego i województw ościennych, przyjmujących odpady azbestowe

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, §19 pkt.1-4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z późn. zm.), odpady i wyroby zawierające azbest, zaliczane są do odpadów niebezpiecznych i mogą być unieszkodliwiane przez ich składowanie na specjalnie do tego celu przystosowanych składowiskach odpadów niebezpiecznych

Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.) dopuszcza składowanie odpadów azbestowych na terenie składowisk zlokalizowanych w innych województwach.

Biorąc pod uwagę obecnie obowiązujące przepisy najbliższymi składowiskami przyjmującymi odpady azbestowe, dla powiatu zamojskiego są składowiska wyszczególnione w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1. Wykaz składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych w województwie lubelskim i województwach ościennych.

Lp.	Lokalizacja, nazwa składowiska, adres	Zarządzający, adres siedziby firmy	Pojemność składowiska w (m ³) a- całkowita b- wolna	Kod odpadów	Cena za 1Mg/zł	Godziny otwarcia	Uwagi
Województwo lubelskie							
1.	Składowisko w Kraśniku Piaski, Zarzecze II 23-200 Kraśnik	Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD - BUD” Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik	a – 169.991 b – 138.970	17 06 01* 17 06 05*	200 - 300 (netto)	Pon. - śr. 8 ⁰⁰ -16 ⁰⁰ Czw.- piąt 8 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	tel. (081) 825 26 05 wod-bud@wod-bud.com.pl
2.	Składowisko odpadów azbestowych w m. Srebrzyszcze 22-100 Chełm	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Chełmie ul. Ks. Piotra Skargi 11, 22-100 Chełm	a – 1 410 b – 1340	17 06 01* 17 06 05*	200(netto)	Pon. –piąt. 7 ⁰⁰ – 15 ⁰⁰	Tel. (082) 560 50 20 fax. (082) 560 50 21 pgo@pgo.c helm.pl
3.	Składowisko odpadów azbestowych w Poniatowej Wsi Poniatowa Wieś 23-320 Poniatowa	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Poniatowej Wsi, ul. Młodzieżowa 4 23-320 Poniatowa	a – 19 000 b – 2 800	16 02 12* 17 06 01* 17 06 05*	350(netto)	Pon. – piąt 7 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	tel.(081) 743 68 60 opracowani@laos.com.pl składowisko przyjmuje odpady tylko od Lubelskiej Agencji Ochrony Środowiska
Województwo podkarpackie							
4.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pysznicy Pysznica Kaczyłów	Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy 37-403 Pysznica ul. Wolności 295	a – 500 b – 280	17 06 01* 17 06 05*	Zapełniona kwatery	Pon – sob 7 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰	tel. (015) 841 00 08 gzk@pysznica.pl

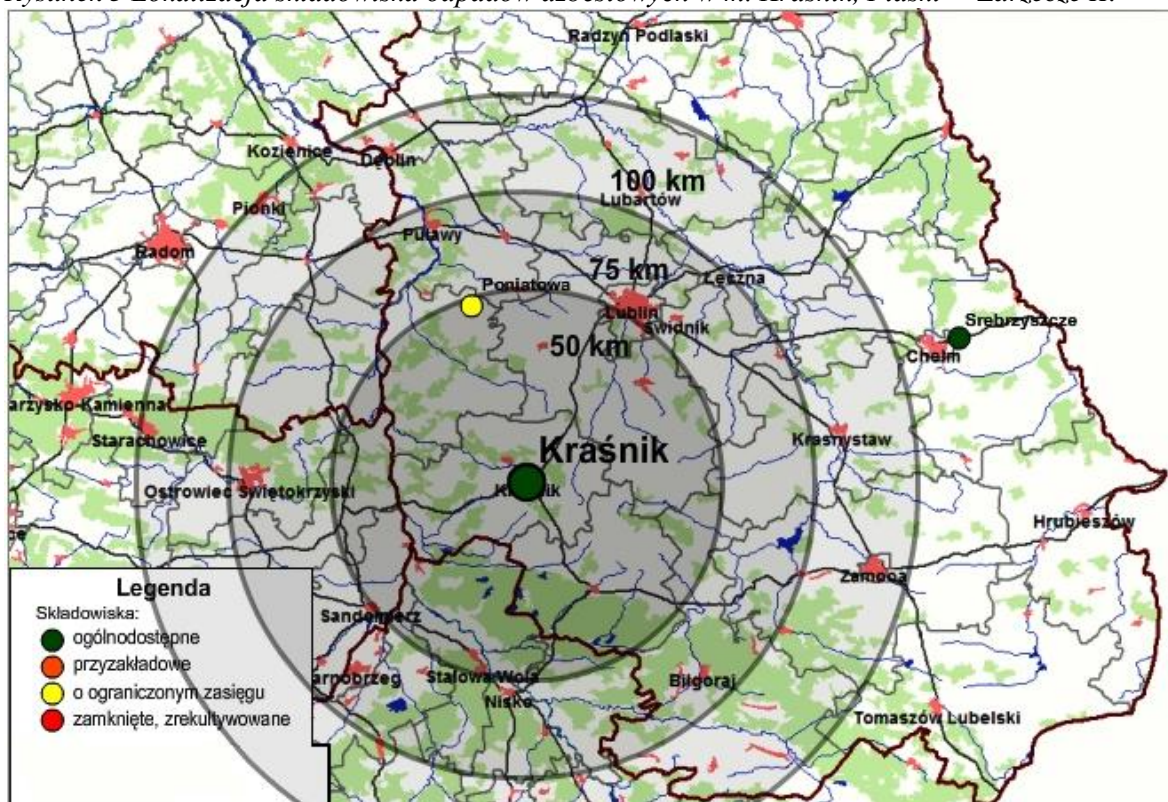
	37-403 Pysznicza						
5.	Składowisko w Młynach, zakładu Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 37-550 Radymno	Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 37 – 550 Radymno	a – 38 309 b – 36 400	17 06 01* 17 06 05*	200(netto)	Pon – piąt 7 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	tel. (016) 628 36 63 628 12 65 fax. (016) 623 75 34 628 49 36 zgkradymno@poczta.fm
6.	Składowisko Odpadów „Za rzeką Białą”– Sektor 3 ul. Czysta 33-101 Tarnów	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. , al. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów	a – 63 740 b – 12 000	17 06 01* 17 06 05*	200 - 350 (netto)	Pon.- sob 7 ⁰⁰ – 19 ⁰⁰	tel. (014) 633 06 82 fax. (014) 628 34 57 sekretariat@irch.pl
Województwo świętokrzyskie							
7.	Składowisko „Doborów” Doborów 8 28- 142 Tuczępy	Środowisko i Innowacje sp. z o. o Doborów 8 28 – 142 Tuczępy	a – 175 000 b – 130 000	17 06 01* 17 06 05*	290-390 (170601*) 195 (170605*)	Pon.-piąt 7 ⁰⁰ – 15 ⁰⁰	tel. (041) 342 13 87 (015) 864 51 13 Kom. 509 231 489 biuro@sii.com.pl

Źródło: <http://azbest.ceramika.agh.edu.pl/>

Wolna pojemność składowa, składowisk odpadów funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego wynosi obecnie ok. 143 110 m³.

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe , usuwane z terenu poszczególnych gmin powiatu zamojskiego, składowane są głównie, na terenie składowiska w m. Kraśnik , Piaski – Zarzecze II.

Rysunek 3 Lokalizacja składowiska odpadów azbestowych w m. Kraśnik, Piaski – Zarzecze II.

Źródło: <http://azbest.ceramika.agh.edu.pl/>

Rysunek 4. Lokalizacja składowisk odpadów azbestowych w województwie lubelskim.

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem mapy z www.lubelskie.pl

4.3. Zestawienie wytwórców odpadów zawierających azbest, którzy uzyskali decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi na terenie powiatu zamojskiego

Tabela nr 2. Wykaz wytwórców odpadów zawierających azbest na terenie powiatu zamojskiego, którzy posiadają uregulowaną stronę formalno-prawną w zakresie gospodarki odpadami.

L.p.	Wytwarzający odpady	Adres firmy	Numer i data decyzji	Termin ważności decyzji
1.	Przedsiębiorstwo Usługowo – Produkcyjne “RENOBUD” s.c.	Łapiguz 2g 22 400 Zamość	OŚ.7645/1/02 19.02.2002	19.02.2012 r.
2.	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu “CARO” w Zamościu	ul. Boh. Monte Cassino 4/12 22 400 Zamość	OŚ.7645/7/03 19.02.2003 zm. OŚ.7645/36/06 06.09.2006 zm. OŚ.7645/24/08 16.09.2008	19.02.2013 r.
3.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe RETEX Zbigniew Jarosławski	Czarnystok 102 22 463 Radecznica	OŚ.7645/29/04 4.06.2004	4.06.2014 r.
4.	„Budzam” sp. z o.o.	ul. Kresowa 4 22-400 Zamość	OŚ.7645/62/04 15.11.2004	15.11.2014 r.
5.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe AGTEL ”Sp. z o.o.	ul. Zagłoby 5 22-400 Zamość	OŚ 7645/48/06 22.05.2006	22.05.2016 r.
6.	“WIBROPRESS” - Janusz Jarski Kalinowice	Kalinowice 113 a 22-400 Zamość	OŚ.7645/22/06 6.10.2006 zm. OŚ.7645/9/08 8.04.2008	6.10.2016 r.
7.	Zakład Produkcyjno-Usługowy Sp. Cyw. Batorski A. , Batorski Cz.	ul. Zamojskiego 3/12, 22-400 Zamość z/s Brody Małe 2c 22-460 Szczepieszyn	OŚ 7645/20/06 3.03.2006	3.03.2016 r.
8.	Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych „BUDREX”- M. Smarkala, J. Charkot S.j.	Gorajec Zagroble 4B 22-463 Radecznica	OŚ 7645/25/06 16.03.2006	16.03.2016 r.
9.	P.H.U „ERNI”- Kucharski Antoni	ul. Bat. Chłopskich 5A 23-400 Biłgoraj	OŚ 7645/23/06 14.03.2006	14.03.2016 r.
10.	„EXPRESBUD” Handel i Usługi Budowlane - Dariusz Węgrzynowicz	ul. Pszeniczna 33 22-400 Zamość	OŚ 7645/35/06 10.04.2006	10.04.2016 r.
11.	Więźby i Pokrycia Dachowe Sławomir Gębala	Zawada 2 D 22-450 Zawada	OŚ 7645/31/06 7.04.2006	7.04.2016 r.
12.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „INSBUD” Sp. z o.o.	Żdanów 39 22-400 Zamość	OŚ 7645/03/06 31.01.2006 OŚ 7645/38/06 12.04.2006	31.01.2016 r.

L.p.	Wytwarzający odpady	Adres firmy	Numer i data decyzji	Termin ważności decyzji
13.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe INWEX Sp. z o.o	ul. Boczna 72 22-460 Szczepietyn z/s Brody Małe 2c	OŚ 7645/19/06 3.03.2006	3.03.2016 r.
14.	Usługi Ciesielsko-Dekarskie Ryszard Łach	Wólka Husińska 49 22-440 Krasnobród	OŚ 7645/24/06 14.03.2006	14.03.2016 r.
15.	PU-H „Budpol” Paweł Miszczuk	Stabrow 159 22-424 Sitno	OŚ 7645/26/06 17.03.2006	
16.	Usługi Dekarskie i Budowlane Janusz Ożga	Białowola 22-400 Zamość	OŚ 7645/57/06 10.07.2006	10.07.2016 r.
17.	Algader Hofman sp. z o.o.	ul. Wólczyńska 133, budynek 11 B 01-919 Warszawa	OŚ.7645/50/03 22.09.2003	22.09.2013 r.
18.	Zakład Remontowo-Budowlany „Ambroży” s.j.	ul. Meissnera 1/3 l. 222 03-982 Warszawa	OŚ.7645/61/03 2.12.2003 r.	2.12.2013 r.
19.	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „DOM-BUD” s.c.	ul. Krochmalna 4 20-402 Lublin	OŚ.7645/41/03 4.07.2003 r.	4.07.2013 r.
20.	P.P.H.U „GRAMA”	Os. Gen. St. Maczka 17/5 37-100 Łańcut	OŚ.7645/25/03 18.04.2003 r.	18.04.2013 r.
21.	„KAN-POL” P.P.H.U. Iwona Łosiewicz	ul. Storczykowa 30 20-143 Lublin	OŚ.7645/53/03 30.09.2003 r.	30.09.2013 r.
22.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o.	ul. Graniczna 6 Reguły 05-816 Michałowice	OŚ.7645/23/04 29.04.2004 r.	29.04.2014 r.
23.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo –Handlowe „TERMO” Maciej Kowalczyk	ul. Hubska 117/11 50-501 Wrocław	OŚ.7645/4/04 2.01.2004 r.	2.01.2014 r.
24.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „ABBA-EKOMED” Sp. z o.o.	ul. Moniuszki 11/13 87-100 Toruń	OŚ 7645/32/05 11.07.2005 r.	11.07.2015 r.
25.	„ALBEKO” Sieger Sp. j.	87-510 Kotowy gm. Skrwilno	OŚ 7645/36/05 25.07.2005 r.	25.07.2015 r.
26.	„DACHLUX” Centrum Handlowo-Usługowe Sp. j.	Roman Kumor 37-430 Jeżowe 176	OŚ 7645/31/05 29.06.2005 r.	29.06.2015 r.
27.	„GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut	ul. Odyńca 24 93-150 Łódź	OŚ.7645/27/05 14.06.2005 r.	14.06.2015 r.
28.	P.H.U. „JUKO” Jerzy Szczukocki	ul. 1-go Maja 25 97-300 Piotrków Trybunalski	OŚ 7645/38/05 01.08.2005 r.	01.08.2015 r.
29.	R&M plectac Sp. z o.o.	ul. Kościuszki 19 63-500 Ostrzeszów	OŚ 7645/33/05 14.07.2005 r.	14.07.2015 r.
30.	Transport-Metalurgia Sp. z o.o.	ul. Reymonta 62 97-500 Radomsko	OŚ 7645/35/05 25.07.2005 r.	25.07.2015 r.
31.	Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o.	ul. Piłsudskiego 14 23-200 Kraśnik	OŚ.7645/28/05 17.06.2005 r.	17.06.2015 r.

L.p.	Wytwarzający odpady	Adres firmy	Numer i data decyzji	Termin ważności decyzji
32.	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „Termoexport”	ul. Żurawia 24/7 00-515 Warszawa	OŚ.7645/33/04 3.07.2004 r.	3.07.2014 r.
33.	„LUB-EKO-PLUS” Wiesław Łukasik	ul. Łęczyńska 59/62 20- 313 Lublin	OŚ. 7645/55/05 20.12.2005 r.	20.12.2015 r.
34.	“POLONICA” Sp. z o. o.	ul. 1 Maja 191 25-655 Kielce	OŚ 7645/80/06 29.11.2006 r.	29.11.2016 r.
35.	AM Trans Progres Sp. z o.o.	ul. Sarmacka 7 61-616 Poznań	OŚ. 7645/05/06 13.02.2006 r.	13.02.2016 r.
36.	Zakład Budowlano-Konserwatorski „ARKADY”	ul. Długosza 9 37-500 Jarosław	OŚ 7645/28/06 31.03.2006 r.	31.03.2016 r.
37.	Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowo Produkcyjne „Atos” Eksport-Import	ul. Bagienna 45 23-400 Biłgoraj	OŚ.7645/14/06 24.02.2006 r.	24.02.2016 r.
38.	“Auto-Złom”-Bogusław Paź	Przewłoka 46 39-406 Chodków	OŚ. 7645/78/06 25.10.2006 r.	25.10.2016 r.
39.	Przedsiębiorstwo Projektowo-Wdrożeniowe „AWAT” Sp. z o.o.	ul. Kaliskiego 9 01-476 Warszawa	OŚ 7645/10/06 23.02.2006 r.	23.02.2016 r.
40.	Usługowy Zakład Blacharsko-Dekarski Adam Dywański	ul. Poleska Nr 14 22-100 Chełm	OŚ 7645/07/06 17.02.2006 .	17.02.2016 r.
41.	P.P.H.U. „EKO-MIX”	ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	OŚ. 7645/09/06 17.02.2006 r.	17.02.2016 r.
42.	„ENERGE“ Sp. z o.o.	os. Na Stoku 11/30 31-702 Kraków	OŚ. 7645/18/06 2.03.2006 r.	2.03.2016 r.
43.	“Hydrogeotechnika” Sp. z o. o.	ul. Ściegiennego 262a 25-116 Kielce	OŚ. 7645/13/06 24.02.2006 r.	24.02.2016 r.
44.	„KASTOR” Tomasz Janiszewski	ul. Kolonia 19B/2 67-321 Leszno Górne	OŚ. 7645/02/06 31.01.2006 r.	31.01.2016 r.
45.	P.P.U. “TEMIPOL” Sp. z o. o.	ul. Konduktorska 42 40-155 Katowice	OŚ. 7645/45/06 22.05.2006 r.	22.05.2016 r.
46.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe „WAKRO”	ul. Słowackiego 16 82-500 Kwidzyn	OŚ. 7645/01/06 09.01.2006 r.	09.01.2016 r.
47.	Zakład Instalacyjny i Remontowo-Budowlany Roman Zwierzchowski	Zgorzała ul. Postępu 196 05-500 Piaseczno	OŚ. 7645/21/06 2.03.2006 r.	2.03.2016 r.
48.	“Gresbud” Grzegorz Kasianiuk	ul. Związkowa 10 20-148 Lublin	OŚ. 7645/2/07 29.01. 2007 r.	29.01. 2017 r.
49.	“Instalbud” E. Gałek i Partnerzy	ul. Żwirki i Wigury 11 22-680 Lubycza Królewska	OŚ. 7645/11/08 6.05.2008 r.	6.05.2018 r.
50.	PHUP “Euro-Gaz“ Sp. j.	Zgórsko 31a 26-052 Sitkówka-Nowiny	OŚ.7645/12/08 23.05.2008 r.	23.05.2018 r.
51.	Firma Lipczewski Waldemar Budowlano usługowo handlowa	ul. Staffa 36 22-400 Zamość	OŚ 7645/7/09 4.03.2009 r. r.	4.03.2019 r.

L.p.	Wytwarzający odpady	Adres firmy	Numer i data decyzji	Termin ważności decyzji
52.	Usługi Remontowo-Budowlane Jan Wypych	Sitaniec 63 22-400 Zamość	OŚ 7645/17/09 15.04.2009 r.	15.04.2019 r.
53.	Zbigniew Łach	Wólka Husińska 30 22-440 Krasnobród	OŚ 7645/18/09 21.04.2009 r.	21.04.2019 r.
54.	Privland Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Tadeusz Przyczyna	Kalinowice 112 22-400 Zamość	OŚ 7645/19/09 11.05.2009 r.	11.05.2019 r.
55.	P. H. U. SEB-JAN Janusz Panas	ul. Staszica 3 22-510 Uchanie	OŚ 7645/29/09 5.06.2009 r.	5.06.2019 r.
56.	Usługi Remontowo-Budowlane Łukasz Czerwieniec	Bodaczów 1A/19 22-460 Szczebrzeszyn	OŚ 7645/30/09 15.06.2009 r.	15.06.2019 r.
57.	“FAGRO-DACH” Marek Faszczewski Mariusz Grodzki	Księżyno, ul. Mazowiecka 35 16-100 Kleosin	ROŚ 7645/2/10 12.02.2010 r.	12.02.2020 r.
58.	PPH Rafpol Taracha Sp. Jawna	Potoczek 41 23-313 Potok Wielki	ROŚ 7645/15/10 24.03.2010 r.	24.03.2020 r.
59.	“Królbud” Mariusz Król	Wielącza Kolonia 163 22-460 Szczebrzeszyn	ROŚ 7645/28/10 6.05.2010 r.	6.05.2010 r.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Zamościu.

5. AZBEST

5.1. Informacje ogólne

Azbest nie jest nazwą konkretnego minerału występującego w przyrodzie, lecz nazwą grupy minerałów krzemianowych, naturalnie występujących w przyrodzie. Minerale te ze względu na formę, w jakiej występują czyli wiązki włókien charakteryzują się dużą wytrzymałością na rozciąganie, na działanie czynników chemicznych i fizycznych oraz dużą elastycznością. Charakteryzują się one dużą odpornością na działanie wysokich temperatur, chemikaliów, kwasów i zasad. Ze względu na skład mineralogiczny (skład zależy od rodzaju metalu wchodzącego w skład krzemionki), rozróżnia się dwie grupy azbestów:

- Serpentyńowy - należy do niej tylko jedna odmiana azbestu, mająca największe zastosowanie w przemyśle - azbest biały, zwany chryzotylem.
- Amfibolowy - należy do niej azbest amozytowy o brązowych włóknach - antofilit i najgroźniejszy z odmian azbestu – azbest niebieski, krokidolit.

Włókna azbestu są wiązkami złożonymi z kilku a nawet kilkunastu tysięcy włókien elementarnych posklejanych ze sobą. Spoiwem dla tych włókien jest węglan wapniowy, który powoduje sztywność włókien.

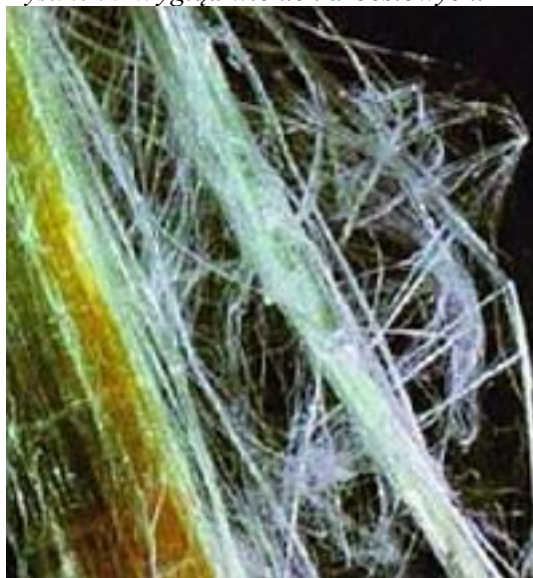
Skład i właściwości fizyko – chemiczne poszczególnych grup azbestu przedstawia Tabela nr 3 poniżej.

Tabela nr 3. Skład i właściwości fizyko – chemiczne poszczególnych grup azbestu.

Lp.	Właściwości fizyko - chemiczne	Grupa serpentynów	Grupa azbestów amfobilowych		
			Chryzotyl	Krokidolit	Amozyt
1.	Struktura włókna	bardzo liczne włókna, łatwo rozdzielne	włókniste	blaszkowato, grube	blaszkowate
2.	Barwa	biała, szara, zielona, żółtawa	bladoniebieska, metaliczno niebieska	popielata, brązowa	biała, szara, zielona
3.	Połysk	jedwabisty	jedwabisty lub metalowy	szklisty, nieco perlisty	szklisty lub perlisty
4.	Twardość Mohsa	2,4 – 4,0	4,0	5,5 – 6,0	5,5 – 6,0
5.	Masa właściwa (g/cm ³)	2,4 – 2,6	3,2 – 3,3	3,1 – 3,2	2,8 – 3,1
6.	Wytrzymałość na rozciąganie (kg/cm ²)	5 750 – 7 250	7 250 – 21 700	1 130 – 6 500	max. 285
7.	Temperatura topnienia (°C)	1 515	1170	1 395	1 460
8.	Temperatura rozkładu	460 - 700	400 - 600	600 - 800	950 - 1040
9.	Stabilność termiczna	600	600 - 800	600 - 800	b. d.
10.	Odporność na kwasy i alkalia	słaba	dobra	dobra	bardzo dobra
11.	Ogólny wzór chemiczny	3MgO.2SiO ₂ .2H ₂ O	Na Fe(SiO ₃). 2FeSiO ₃ .H ₂ O	(Fe Mg) ₇ .SiO ₂ 2H ₂ O	(Mg Fe) ₂ .SiO ₂ 2H ₂ O

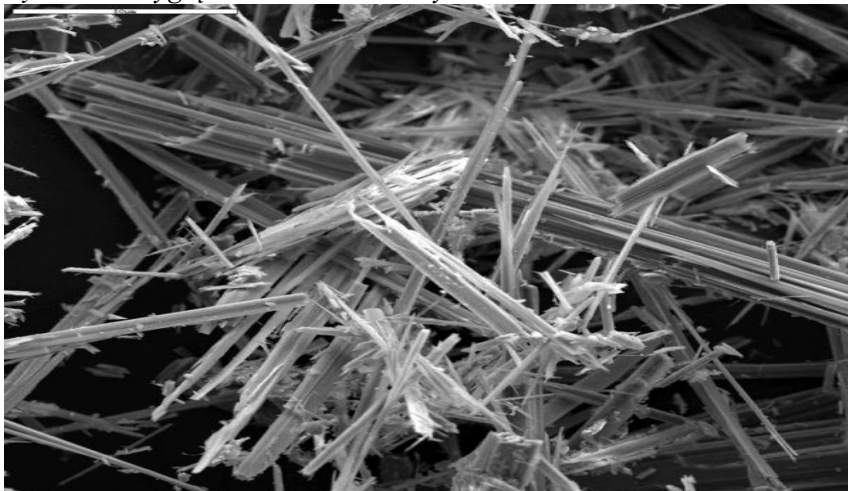
Źródło: Departament Rozwoju Wsi i Ochrony Środowiska UM Województwa Lubelskiego, 2004.

Rysunek 5 Wygląd włókien azbestowych.

Źródło: www.muratorplus.pl/

Rysunek 6 Wygląd włókien azbestowych

Źródło: www.stefajir.cz/

5.2. Zastosowanie azbestu

Właściwości azbestu docenione zostały już w czasach starożytnych. Rzymianie używali azbestu do produkcji płótna zwanego „żyjące płótno”. Płótno to wykorzystywali do owijania zwłok władców w celu zachowania prochów po spaleniu ciała. Ponadto wykorzystywany był do produkcji knotów świec, niepalnego papieru, płaszczy żołnierskich. Nazwa azbestu pochodzi od greckiego słowa asbestion – nieugaszony.

W Polsce wykorzystanie azbestu na skalę przemysłową, rozpoczęło się w 1908r. Produkcją objęto głównie płyty azbestowo – cementowe. Płyty były wykorzystywane głównie jako pokrycia dachowe. Do drugiej wojny światowej zastosowanie płyt było niewielkie. Produkcja i wykorzystanie płyt azbestowo – cementowych, wzrosło w latach 50-tych XX stulecia. Największe zastosowanie płyt azbestowo – cementowych jako pokrycia dachowe miało miejsce na terenach wiejskich środkowej i wschodniej Polski. Produkcja płyt azbestowo- cementowych prowadzona była na terenie Polski w kilku zakładach. W produkcji płyt stosowano głównie azbest chryzotylowy, do którego okresowo dodawano azbest krokidolitowy. Bardzo rzadko w produkcji płyt stosowany był azbest amozytowy stosowany do produkcji płyt płaskich typu KOLORYS i ACEKOL. Stosowania azbestu krokidolitowego i amozytowego zaprzestano w latach osiemdziesiątych.

Azbest wykorzystywano w:

- **budownictwie**, do produkcji płyt falistych, płyty KARO - dachowych i elewacyjnych, rur azbestowo-cementowych wodociągowych i kanalizacyjnych, kształtek azbestowo-cementowych oraz elementów wielkowymiarowe tj.: kanały wentylacyjne,
 - **przemysle energetycznym**, azbest miał zastosowanie w elektrociepłowniach i elektrowniach, wykorzystywany był do obmurowywania kotłów, oraz jako materiał uszczelniający i izolacyjny, urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w wymiennikach ciepła, w zaworach i w izolacjach tras ciepłowniczych. W kominach o dużej wysokości, chłodniach kominowych i wentylatorowych,
 - **przemysle chemicznym**, azbest wykorzystywany był w hutach szkła oraz w elektrolitycznej produkcji chloru, do produkcji farb, pokostów, klejów, farb i smarów do malowania podwozi samochodowych, asfaltowych mas drogowych.
 - **środkach transportu**, azbest stosowano do izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych wagonów pociągowych, tramwajowych, elektrowozach i wagonów metra, w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowicę, elementach ciernych - sprzęgieł i hamulców, w elementach wydechowych.
- Azbest wykorzystywano wszędzie tam gdzie istniało zagrożenie powstania pożaru. Również w takich środkach transportu jak lotnictwo i żegluga.

5.3. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby azbestowe ze względu na swoje właściwości i budowę podzielono na dwie grupy:

- *Wyroby azbestowe „miękkie” Klasa I*, charakteryzujące się gęstością $< 1000 \text{ kg/m}^3$ i dużą zawartością azbestu. Ulegają one łatwo uszkodzeniom powodując dużą emisję pyłu azbestowego. Należą do nich: sznury, płótna, tkaniny azbestowe lub tkaniny z dodatkiem azbestu, płyty, uszczelki, złącza rur stosowane w ciepłownictwie, tektury miękkie, natryski azbestowe na konstrukcje stalowe, płyty ognioochronne, płyty azbestowo-gipsowe itp.
- *Wyroby azbestowe „twarde” Klasa II*, charakteryzują się gęstością $> 1000 \text{ kg/m}^3$, dużym stopniem zwięzłości i udziałem spoiwa, którym najczęściej jest cement, niską procentową zawartością azbestu od 5-13% w płytach i 20% w rurach azbestowo – cementowych. Zaliczamy do nich: płyty azbestowo – cementowe faliste, płaskie i karo, płyty warstwowe PW3/A, PŻ/3W, PŻ 3/A/S, rury azbestowo – cementowe, złącza listw,

gąsiorzy wykonane z azbestocementu, płaszcze azbestowo – cementowe stosowane w ciepłownictwie do izolacji rur.

Zgodnie z danymi zawartymi w Krajowym Programie Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, szacuje się, iż na terenie naszego kraju znajduje się 15.466.000 Mg wyrobów i odpadów zawierających azbest, w tym: 14.866.000 Mg płyt azbestowo-cementowych i 600.000 Mg rur i innych wyrobów azbestowo-cementowych. Azbest jest minerałem niezniszczalnym. Szacuje się, że trwałość płyt azbestowo-cementowych wynosi średnio 30 lat.

5.4. Oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi

Powszechne stosowanie wyrobów azbestowych, z których włókna azbestu w mniejszym lub większym stopniu mogą uwalniać się do środowiska komunalnego, spowodowało wzrost zainteresowania społecznego zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Azbest ze względu na swoje właściwości i praktycznie niezniszczalność wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony. Włókna przedostają się do powietrza atmosferycznego w wyniku zarówno procesów naturalnych, wietrzenia formacji geologicznych, jak i działalności człowieka. Źródła naturalne w praktyce mają jednak mniejsze znaczenie ze względu na znaczne rozproszenie oraz występowanie na terenach stosunkowo rzadko zaludnionych, podczas gdy źródła związane z działalnością człowieka dotyczą zwykle terenów o dużej gęstości zaludnienia.

Źródła związane z działalnością człowieka to:

- tereny wydobywania i produkcji azbestu oraz zakłady przetwórstwa azbestu,
- odpady przemysłowe związane z przetwórstwem azbestu; ze względu na praktyczną niezniszczalność włókien azbestu bardzo istotny problem w ochronie środowiska stanowią niewłaściwie składowane odpady azbestowe,
- zanieczyszczenie powietrza spowodowane stosowaniem wyrobów azbestowych, głównie dotyczy to ścierania tracz sprzęgłowych i hamulcowych, korozji płyt azbestowo – cementowych, którą wydatnie przyspieszają „kwaśne deszcze” i inne chemiczne zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- źródła wewnątrz pomieszczeń czyli urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest.

Azbest, pomimo, iż stosowany na skalę przemysłową od początku XX wieku, dopiero od 30 lat został powszechnie uznany za czynnik zwiększający ryzyko wystąpienia nowotworów złośliwych.

Azbest może być obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka. Do wody przenika on przez wymywanie rud zawierających azbest, ze ścieków przemysłowych, zanieczyszczeń atmosferycznych i rur azbestowo – cementowych.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Ryzyko wynikające dla zdrowia z wchłaniania pyłu drogą pokarmową jest znikome. Biologiczna agresywność pyłu azbestu jest związana ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego. Proces ten zależy od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma średnica poszczególnych włókien, długość odgrywa mniejszą rolę. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w głównej części układu oddechowego. Skręcone włókna chryzotyli o dużej średnicy mają tendencje do zatrzymywania się wyżej niż igłowate włókna azbestów amfibolowych, z łatwością przenikające do obrzeży płuca.

W oczyszczaniu dolnej części układu oddechowego z włókien uczestniczą głównie 3 mechanizmy biologiczne. Większość pyłu usuwana jest z dróg oddechowych za pośrednictwem śluzu, odkrztuszania, wypluwania lub połykania. Krótkie włókna pochłaniane są w drogach oddechowych przez makrofagi. Niektóre włókna azbestu wychwytywane są przez komórki nabłonkowe wyściełające drogi oddechowe. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien oraz stężenie włókien i czas trwania narażenia, a więc kumulowana dawka azbestu w ciągu życia osobniczego, określana iloczynem średniego stężenia pyłu i czasu trwania ekspozycji oraz efektywność biologicznych mechanizmów oczyszczania układu oddechowego.

Do najważniejszych cech determinujących zdolność włókien do wywołania nowotworów należą ich fizyczne wymiary. Jednakże aktualnie wszystkie typy azbestu należy traktować jako powodujące takie samo ryzyko raka płuc. W narażeniu na pył azbestu wyróżnia się ekspozycję zawodową, prozawodową i środowiskową.

Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną następujących chorób:

- 1) pylicy azbestowej (azbestozy),
- 2) łagodnych zmian opłucnowych,
- 3) raka płuc,
- 4) międzybłoniaków.

W ekspozycji prozawodowej i środowiskowej na pył azbestu praktycznie głównym skutkiem, który należy brać pod uwagę jest międzybłoniak opłucnej.

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne donoszą, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka, jelit, trzustki, jajnika oraz chłoniaków.

Długie okresy między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii oznaczają, że aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20 – 40 lat temu.

Azbestoza, czyli śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej z obecnością ciałek lub włókien azbestowych jest główną patologią zawodową robotników narażonych na pył azbestu. Procesy zwłóknieniowe przebiegają stosunkowo wolno. Rzadko objawy kliniczne pojawiają się w okresie krótszym od 10 lat. Powszechnie uznawana jest teza, że pylica azbestowa istotnie zwiększa ryzyko wystąpienia raka płuc. Największą wartość rozpoznawczą mają zmiany radiologiczne płuc, które charakteryzują się zróżnicowanym stopniem zaawansowania i różną dynamiką. Najczęściej występują one pod postacią nieregularnych cieni, umiejscowionych obustronnie w dolnych polach płuc. Ważnym elementem diagnostycznym pylicy azbestowej jest także ocena stopnia zaburzeń sprawności wentylacyjnej płuc, które u osób eksploatowanych na azbest ujawniają się głównie pod postacią zespołu restrykcyjnego, charakteryzującego się obniżeniem wartości wskaźnika pojemności dyfuzyjnej płuc. Drugim rodzajem zaburzeń czynnościowych może być upośledzenie zdolności dyfuzyjnej płuc, które może prowadzić do niewydolności oddechowej.

Zmiany opłucnowe spowodowane pyłem azbestu mogą występować pod postacią blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych. Łagodne zmiany opłucnowe nie mają większego znaczenia klinicznego. Zgrubienia opłucnej zwykle towarzyszą procesom włóknienia sąsiadującej tkanki płucnej.

Skutkiem zdrowotnym narażenia na azbest jest rak płuc i międzybłoniak opłucnej lub otrzewnej. Nowotwory te rozwijają się gwałtownie i charakteryzują się krótką przeżywalnością.

Rak płuc jest najpowszechniejszym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Powiązanie między zawodową ekspozycją na pył azbestu a występowaniem raka płuc po raz pierwszy zostało zasygnalizowane w Stanach Zjednoczonych. Nowotwory płuc powodowane przez azbest pod względem klinicznym i patomorfologicznym nie różnią się od nowotworów występujących spontanicznie w populacji generalnej.

Azbestowe zmiany nowotworowe mają tendencję do umiejscawiania się w dolnej części płuc. Obecnie niemożliwe jest oddzielenie przypadków raka płuc spowodowanych paleniem od przypadków spowodowanych narażeniem na azbest. Nowotwory te, jeśli chodzi o postać histopatologiczną są takie same.

Międzybłoniak opłucnej – rzadko występujący nowotwór złośliwy – jest przedmiotem zainteresowania ze względu na udowodniony związek przyczynowy z ekspozycją na pył azbestu, zarówno zawodową, jak i środowiskową. Międzybłoniaki są nowotworami trudnymi do diagnozowania histopatologicznego. Charakteryzują się wysoką śmiertelnością oraz krótką przeżywalnością wynoszącą około półtora roku od momentu wystąpienia najczęstszych objawów klinicznych w postaci trudności oddechowych, bólów w klatce piersiowej, kaszlu i wysięku w jamie opłucnej.

Jednym z poważnych argumentów przemawiającym za koniecznością ograniczenia pyłu azbestu w środowisku komunalnym jest m.in. udowodniony multiplikatywny model interakcji między narażeniem na ten minerał, paleniem papierosów a występowaniem raka płuc. Ryzyko raka płuc w warunkach jednoczesnego narażenia na obydwa te kancerogeny wzrasta ok. 50 - krotnie.

6. ODPADY AZBESTOWE

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobu i warunków użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, Nr 71, poz. 649) odpady zawierające azbest kwalifikuje

się jako odpady zaliczane do odpadów niebezpiecznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. ustawy o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. , Nr 39, poz.251 z późn. zm.).

Odpady azbestowe zostały zakwalifikowane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U 2001, Nr 112, poz. 1206) do następujących grup i podgrup przedstawionych w tabeli poniżej.

Tabela nr 4. Wykaz kodów odpadów azbestowych.

Lp.	Kod odpadu	Rodzaj odpadu
1.	06 07 01*	Odpady azbestowe z elektrolizy
2.	06 13 04*	Odpady z przetwarzania azbestu
3.	10 11 81*	Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)
4.	10 13 09*	Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych
5.	10 13 11	Odpady z produkcji elementów cementowo – azbestowych inne niż wymienione w 10 13 09*
6.	15 01 11*	Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego np. azbest, włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
7.	16 01 11*	Okładziny hamulcowe zawierające azbest
8.	16 02 12*	Zużyte urządzenia zawierające azbest
9.	17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest
10.	17 06 05*	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z dnia 8 października 2001 r.)

Odpady azbestowe mogą występować w postaci:

- luźnej np. w formie pyłu, kurzu, gruzu, resztek tkanin, pojedynczych ubrań ochronnych. Odpady w tej formie charakteryzuje wysoka zawartość azbestu i niski ciężar objętościowy.
- zwartej są to: papa, płyty azbestowo – cementowe, płytki podłogowe z PCV. Odpady te charakteryzują się niską zawartością azbestu i dużym ciężarem objętościowym.

Przeprowadzona na terenie poszczególnych gmin inwentaryzacja wykazała, iż na terenie powiatu zamojskiego występuje głównie azbest i wyroby azbestowe, które miały zastosowanie w budownictwie jako pokrycia dachowe i elewacyjne. W niewielkich ilościach występują rury cementowo – azbestowe, wykorzystane do budowy sieci wodociągowych. Unieszkodliwienie zdeponowanego azbestu i jego wyrobów będzie wymagało podjęcia działań przez samorządy, w celu pomocy mieszkańcom w ich usunięciu i unieszkodliwieniu. Należy pamiętać, by w pierwszej kolejności usunięte zostały pokrycia dachowe uszkodzone, zagrażające zdrowiu ludzi oraz środowisku.

Wykaz wyrobów zawierających azbest i kody odpadów powstających z w/w wyrobów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5. Wykaz wyrobów zawierających azbest i kody odpadów powstających z w/w wyrobów.

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka	Przelicznik na (kg)
W01	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	170605	m ² , kg	11
W02	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	170605	m ² , kg	11
W03	Rury i złącza azbestowo-cementowe	170605	mb, kg	40
W04	Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	170601	m ³ , kg	300
W05	Wyroby cierne azbestowo-kauczukowe	160111	kg	-
W06	Przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione (tkaniny i odzież ochronna)	150202	kg	-
W07	Szczeliwa azbestowe	170601	kg	-
W08	Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	170601	kg	-
W09	Wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych	170601	kg	-
W10	Papier, tektura	170601	m ² , kg	1,5
W11	Inne wyroby zawierające azbest, osobno niewymienione	-	-	-
W11.1	Otuliny azbestowo-cementowe	170601	mb, kg	6
W11.2	Kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin)	170605	m ² , kg	15
W11.3	Kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	160213	kg	-

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka	Przelicznik na (kg)
W11.4	Płytki PCV	170903	m ² , kg	5
W11.5	Płyty ogniochronne	170601	m ² , kg	20
W11.6	Papy, kity i masy hydroizolacyjne	170903	kg	-
W11.7	Sprzęt gospodarstwa domowego	200135	kg	-
W11.8	Ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem	150202	kg	-
W11.9	Inne wyżej niewymienione	-	kg	-

Źródło: Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych.

6.1. Regiony szczególnego zagrożenia azbestem na terenie Powiatu Zamojskiego

Szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest wskazują, że **województwo lubelskie zajmuje 2 miejsce w Polsce** (po województwie mazowieckim) **pod względem ilości wyrobów zawierających azbest zabudowanych w obiektach budowlanych (ok. 2 mln ton)**. Składa się na tą ilość, 2188890 Mg płyt azbestowo-cementowych (14,7% ilości krajowej) i 20900 Mg rur azbestowo-cementowych (3,5% ilości krajowej).

Duży wpływ na ilość tych wyrobów może mieć fakt, że na obszarze województwa lubelskiego funkcjonowały 4 zakłady wykorzystujące azbest w produkcji, wokół których stężenie włókien azbestu w powietrzu było największe.

Jednak biorąc pod uwagę zanieczyszczenie środowiska oraz wpływ włókien azbestu na zdrowie ludności, największym problemem jest emisja włókien azbestu z ulegających korozji wyrobów azbestowo-cementowych pokrywających głównie dachy budynków mieszkalnych i gospodarczych, jak również emisja włókien azbestu wynikająca z nieprawidłowo prowadzonego usuwania, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w trakcie opracowywania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest najbardziej zagrożonymi gminami na zanieczyszczenie powietrza włóknami azbestowymi są gminy: Radecznica, Zamość i Skierbieszów – ze względu na największą ilość azbestu zalegającą na terenie obiektów użyteczności publicznej, mieszkalnej i budynków gospodarczych.

Przeprowadzona analiza danych wykazała, iż największy stopień pilności wykazują budynki mieszkalne w miejscowościach od Krasnobrodu po Majdan Wielki, ze względu na

nagromadzenie tam płyt eternitowych, jak też i na uzdrowski charakter miejscowości, w związku z czym problem czystości powietrza w Krasnobrodzie, ma pierwszoplanowe znaczenie dla rozwoju aglomeracji jako ośrodka rekreacji, wypoczynku, turystyki i uzdrowskiej rekonwalescencji zdrowotnej.

6.2. Ustawowe wytyczne usuwania azbestu

Od roku 1945 sprowadzono do Polski ponad 2 mln ton azbestu, który posłużył do wyprodukowania ponad 3000 różnych wyrobów przemysłowych. Około 85 % azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych. Szacuje się, że na dachach i elewacjach znajdowało się ponad 15 milionów ton płyt azbestowo – cementowych płaskich i falistych. Do tego dochodzą rury azbestowo – cementowe, uszczelki, sznury azbestowe uszczelniające, miękkie płyty i masy torkretowe, masy uszczelniające, izolacje cieplne itd. Usunięcie tych mas wyrobów w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska wymagało opracowania szeregu przepisów prawnych regulujących sprawę produkcji i obrotu wyrobami zawierającymi azbest, technicznych zasad postępowania podczas ich usuwania, gospodarki odpadami, ich transportem, składowaniem oraz zbieraniem i przekazywaniem informacji o wyrobach zawierających azbest i ochroną zdrowia ludzi zatrudnionych przy pracy z azbestem.

W polskim prawodawstwie obowiązuje aktualnie 7 ustaw oraz ponad 20 rozporządzeń i zarządzeń, które związane są z azbestem i usuwaniem azbestu. Usuwanie z budynku wyrobów zawierających azbest jest działalnością budowlaną i podlega przepisom budowlanym. Ze względu na obecność w nich azbestu, uznanego za substancję stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska, proces oczyszczania budynku lub budowli z azbestu wymaga uwzględnienia przepisów dotyczących ochrony środowiska. Zdemontowane odpady azbestu są odpadami niebezpiecznymi i gospodarkę nimi regulują przepisy związane z odpadami, a ich transport – regulacje dotyczące przewozu odpadów niebezpiecznych. Ochrona zdrowia pracowników objęta jest regulacjami Ministerstwa Zdrowia.

Zakaz wprowadzania do Polski azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz zakaz produkcji i obrotu wyrobami zawierającymi azbest obowiązuje w Polsce od 1997 r. z niewielkimi wyjątkami. Początkowo, było to zezwolenie na dalszą produkcję, ale tylko do września 1998 r. w określonych zakładach azbestowo – cementowych, a obecnie zezwolenia na produkcję wyrobów zawierających azbest, których ze względów technologicznych nie można zastąpić. Wykaz takich wyrobów jest każdego roku ustalany przez ministra

właściwego ds. gospodarki w drodze rozporządzenia.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 stycznia 2004 r. dopuszcza produkcję płyt i uszczeltek azbestowo – kauczukowych przeznaczonych do stosowania w szczególnie agresywnych warunkach oraz azbestu włóknistego do przygotowania diafragm elektrolizerów solanki. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest uregulowała także zagadnienia związane z opieką zdrowotną nad osobami pracującymi z azbestem, a także byłymi pracownikami. Wprowadziła ona m.in. obowiązek świadczeń tytułu wypadku przy pracy i chorób zawodowych, finansowanych przez państwo w przypadku stwierdzenia choroby zawodowej po zakończeniu pracy oraz świadczenia przedemerytalne dla osób zatrudnionych przez 10 lat przy azbestie, które przepracowały co najmniej: kobiety – 20 lat i mężczyźni – 25 lat. Otrzymały one także książeczki badań profilaktycznych oraz uzyskały uprawnienia do okresowych badań lekarskich, bezpłatnego zaopatrzenia w leki związane z chorobami wywołanymi przez azbest oraz leczenia sanatoryjnego finansowanego przez państwo. Tak szczególna ochrona pracowników wynika z faktu, iż azbest zaliczony został do pierwszej kategorii substancji rakotwórczych. Udowodnione zostało chorobotwórcze działanie azbestu na człowieka poprzez drogi oddechowe.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 11 września 1996 r. w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki określa azbest o numerze CAS 1332-21-4 (aktynolit, amozyt, antofyllit, chryzotyl, krokidolit, tremolit) jako czynnik rakotwórczy dla ludzi, co nakład na pracodawcę szereg obowiązków, jak: prowadzenie rejestru czynników rakotwórczych, stosowanie środków zapobiegających narażeniom, informowanie pracowników o zagrożeniach dla zdrowia, określone postępowanie w czasie awarii i obowiązki lekarza sprawującego profilaktyczną opieką zdrowotną nad pracownikami. Ze względu na szkodliwe działanie azbestu na zdrowie ludzi i środowisko limitowane jest jego stężenie w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio: dla 1 godziny – 2350 włókien/m³ i dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m³.

Regulacje prawne – Prawo ochrony środowiska zabraniają, nie tylko wprowadzania do obrotu, ale także ponownego wykorzystania azbestu. Azbest, obok siedmiu innych substancji np. PCB, aldryna, lindan, DDT, zakwalifikowany został do grupy substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Substancje uznane za zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności,

podczas wszystkich podejmowanych z nimi działań – przemieszania, usuwania i dalszego wykorzystywania. Prowadzona jest także szczegółowa ewidencja obejmująca informację o rodzaju, ilości i miejscach występowania. Informacja taka, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033) powinna być przedkładana marszałkowi przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast raz na rok, do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy, począwszy od danych za 2003 r.

Dane do przygotowania w/w informacji przekazuje właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby z azbestem, zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest. Właściciel, zarządca lub użytkownik ma obowiązek dokonania inwentaryzacji zastosowanych wyrobów poprzez spis z natury oraz właściwego ich oznakowania w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia. Informacje o wyniku inwentaryzacji powinny być aktualizowane co roku, w terminie do 31 stycznia i przekazywane marszałkowi województwa, a w przypadku osób fizycznych odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Powyższe rozporządzenie określa także wymagania techniczne dotyczące możliwości dalszego wykorzystania azbestu lub wyrobów zawierających azbest, a obejmujące m.in. obowiązek sporządzania corocznie planu kontroli jakości powietrza obejmującego pomiary stężenia azbestu dla każdego pomieszczenia, w którym występuje azbest. Zobowiązuje także właściciela lub osobę użytkującą obiekt do usunięcia wyrobu zawierającego azbest w przypadku ujawnienia widocznych uszkodzeń lub zużycia. Demontaż wyrobu zawierającego azbest powinien być przeprowadzony zgodnie z wcześniej przygotowanym projektem technicznym i harmonogramem prac uwzględniającym pomiary stężenia pyłów azbestu, przed i po wykonaniu robót.

Podstawowe zasady bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest określone są w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Przepisy rozporządzenia pozwalają na dalsze użytkowanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej większej od 1000 kg/m³ pod kilkoma

warunkami: braku widocznych uszkodzeń mogących stwarzać warunki do emisji azbestu do środowiska i zabezpieczenia ich powłoką ochronną lub szczelną zabudową oraz przestrzegając wymagań w zakresie ochrony środowiska. Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, w której występują wyroby zawierające azbest powinien przeprowadzać systematyczne kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z przeprowadzonej oceny ich stanu. Ocena obejmuje wskazanie sposobu zastosowania azbestu, ustalenie rodzaju azbestu, ocenę struktury powierzchni i stanu zewnętrznego wyrobu, sposób wykorzystania pomieszczenia i ocenę możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu w wyniku oddziaływań atmosferycznych lub mechanicznych oraz usytuowanie wyrobu. Jeden egzemplarz oceny przekazywany jest właściwemu organowi nadzoru budowlanego w terminie 30 dni od jej sporządzenia, a drugi powinien być przechowywany wraz z dokumentacją miejsca zawierającego azbest.

W zależności od ilości punktów uzyskanych w ocenie określa się stopień pilności usunięcia wyrobów azbestowych. Istnieje trzy stopnie pilności usuwania azbestu i są to:

- stopień pilności I – wymiana lub naprawa wymagana niezwłocznie;
- stopień pilności II – ponowna ocena wymagana w czasie 1 roku;
- stopień pilności III – ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Podjęmowana jest również decyzja o konieczności natychmiastowego podjęcia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest albo prac naprawczych lub możliwości odłożenia ich w czasie.

Przepisy rozporządzenia określają także obowiązki wykonawcy prac m.in. w zakresie uzyskania odpowiednio zezwolenia, pozwolenia lub decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi albo złożenia informacji o wytwarzanych odpadach, przeszkolenia pracowników i wyposażenia w odpowiedni sprzęt oraz opracowania szczegółowego planu przewidzianych do wykonania prac. Rozporządzenie określa specjalne warunki wykonywania robót, jak i konieczność izolowania strefy prac, odpowiedniego jej oznakowania, ograniczania emisji azbestu do środowiska poprzez zastosowanie środków technicznych, oraz warunki składowania, transportu i unieszkodliwiania powstających odpadów zawierających azbest. Po wykonaniu prac wykonawca ma obowiązek złożenia pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania robót oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Usuwanie z budynku wyrobów budowlanych azbestowych jest działalnością budowlaną i podlega przepisom określonym w ustawie – Prawo budowlane. Inwestor ma

obowiązek zgłoszenia faktu rozpoczęcia robót do właściwego terenowego organu nadzoru budowlanego. W zgłoszeniu należy określić rodzaj, zakres i sposób wykonywania robót oraz termin ich rozpoczęcia. Organ nadzoru budowlanego może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na ich wykonanie, gdy realizacja zgłoszonych robót budowlanych może spowodować pogorszenie warunków zdrowotno – sanitarnych lub stanu środowiska. Ponadto w przypadku robót polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, które stwarzają szczególne zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, istnieje obowiązek opracowania, przed rozpoczęciem robót, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zwanego „planem bioz”. Plan taki, uwzględniający specyfikę obiektu budowlanego i warunki prowadzenia robót sporządza lub zapewnia jego sporządzenie kierownik budowy.

Prace polegające na oczyszczaniu budynków z azbestu mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w kontakcie z azbestem lub wyrobami zawierającymi azbest. Szkolenie w wymiarze min. 7,5 godzin powinno dotyczyć następujących zagadnień: zaznajomienie uczestników z zagrożeniami związanymi z wykonywaną pracą, przepisami oraz zasadami bhp, przysługującymi prawami i obowiązkami oraz zasadami wykonywania pracy w sposób bezpieczny dla pracownika i otoczenia oraz postępowaniem w sytuacjach awaryjnych. Szkoleniu takiemu powinni się poddać także pracownicy oraz osoby kierujące pracownikami mającymi bezpośredni kontakt z azbestem, aby móc organizować pracę na budowach w sposób zgodny z wszelkimi zasadami bhp oraz sztuki budowlanej.

Pracodawca zatrudniający pracowników przy usuwaniu azbestu jest zobowiązany zawiadomić właściwego państwowego inspektora sanitarnego o rozpoczęciu działalności, w trakcie, której powstają w środowisku pracy czynniki szkodliwe (włókna azbestowe). Otrzymuje wówczas decyzje określającą częstotliwość oraz rodzaj pomiarów, które powinny być wykonane podczas realizacji robót. Oznaczone wartości stężeń włókien azbestowych nie powinny przekraczać najwyższych dopuszczalnych stężeń w środowisku pracy tzw. NDS.

NDS definiowane jest jako wartość średnia stężenia, którego oddziaływanie na pracownika w ciągu 8 godzinowego i przeciętnego tygodniowego wymiaru czasu pracy, przez okres jego aktywności zawodowej nie powinno spowodować ujemnych zmian w stanie jego zdrowia oraz w stanie zdrowia jego przyszłych pokoleń.

W przypadku pyłów zawierających azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste np. antygoryt włóknisty, z wyjątkiem krokidolitu, najwyższe dopuszczalne stężenie w środowisku

pracy wynosi:

- dla pyłu całkowitego – $1\text{mg}/\text{m}^3$,
- dla włókien respirabilnych – $0,2\text{ włókna}/\text{cm}^3$,

W przypadku pyłów zawierających, bardziej szkodliwy dla człowieka azbest krocidolitowy, najwyższe dopuszczalne stężenie w środowisku prac jest niższe i wynosi:

- dla pyłu całkowitego – $0,5\text{ mg}/\text{m}^3$,
- dla włókien respirabilnych – $0,2\text{ włókna}/\text{cm}^3$.

Pomiary stężenia pyłów występujących w środowisku pracy mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Pracy, jednostki badawczo – rozwojowe w dziedzinie medycyny pracy i Centralnego Instytutu Ochrony Pracy, laboratoria akredytowane zgodnie z przepisami o akredytacji i certyfikacji. Wyniki badań powinny być wpisywane na bieżąco do rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowisku pracy oraz kart pomiarów czynników szkodliwych, a wszelkie przekroczenia wartości dopuszczalnych powinny być natychmiast zgłaszane do właściwego organu Inspekcji Sanitarnej.

Wykonawcy robót oczyszczających budynki, zgodnie z przepisami ustawy o odpadach są wytwórcami odpadów niebezpiecznych. Muszą w związku z tym posiadać stosowne decyzje w zakresie gospodarowania w/w odpadami.

Usunięte z obiektów budowlanych lub instalacji wyroby zawierające azbest stają się odpadami czyli zgodnie z klasyfikacją odpadów:

- 060701* odpady azbestowe z elektrolizy,
- 061304* odpady z przetwarzania azbestu w procesach chemicznych,
- 101181* odpady z hutnictwa szkła zawierającego azbest,
- 101309* odpady z produkcji elementów a-c,
- 150111* opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia np. azbest,
- 160111* okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 160212* zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające wolny azbest,
- 170601* materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 170605* materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Odpady azbestowe powinny być pakowane zgodnie z przepisami, oddzielnie, w szczelne opakowania, o odpowiedniej wytrzymałości, uniemożliwiającej ich rozdarcie i zabezpieczające przed możliwością uwalniania pyłów azbestu do otoczenia. Worki z folii polietylenowej przeznaczone do gromadzenia odpadów powinny mieć grubość nie mniejszą

niż 0,2 mm. Odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ powinny być dodatkowo zabezpieczone przed możliwością przedostania się azbestu do środowiska przez umieszczenie w opakowaniach zbiorczych z folii lub zestalane przy użyciu cementu lub żywic sztucznych. Pakowanie wyrobów azbestowych powinno odbywać się wyłącznie do opakowań jednorazowego użytku przeznaczonych do ostatecznego składowania. Wszystkie opakowania powinny być oznakowane znakiem „Uwaga azbest”.

Odpady zawierające azbest powinny być przechowywane w miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych. Opakowane odpady zawierające azbest w bezpieczny sposób tzn. uniemożliwiający uszkodzenia mechaniczne opakowań, powinny być następnie przewiezione na składowisko odpadów niebezpiecznych lub wydzielone kwatery innych składowisk, gdzie podlegają unieszkodliwianiu przez składowanie. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej mogą być składowane nieselektywnie, na terenie innych składowisk w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu. Składowiska takie nie wymagają monitorowania.

Do ustawowych wytycznych dotyczących usuwania azbestu należą:

- inwentaryzacja :

Do inwentaryzacji azbestu zobowiązują przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) i rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz.1876).

Zgodnie z zapisami tych przepisów, wszystkie gminy miały przeprowadzić inwentaryzację wyrobów zawierających azbest w oparciu o informacje przekazane przez właścicieli, zarządców lub użytkowników miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest, w terminie do 28.05.2004 r. Inwentaryzacja powinna podlegać także corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku.

Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa

informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033) w sposób jednoznaczny nakłada na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązek przedkładania stosownych informacji marszałkowi województwa w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy wg stanu na dzień 31 grudnia

- zakaz stosowania:

Zakaz produkcji wyrobów zawierających azbestu i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest wprowadzono w roku 1997, ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.). Ustawa zakładała zakończenie produkcji płyt azbestowo - cementowych z dniem 28 września 1998 r. Natomiast zakaz obrotu płytami azbestowo – cementowymi wprowadzono z dniem 28 marca 1999r.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, utrzymującego cele przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r., Krajowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski, azbest ma zostać w całości usunięty, **do roku 2032.**

6.3. Transport

Przewóz odpadów zawierających azbest powinien odbywać się według zasad określonych w ustawie o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych. Odpady budowlane zawierające azbest, zgodnie z umową ADR – umową europejską dotyczącą międzynarodowego przewozu towarów niebezpiecznych, spełniają kryteria klasyfikacyjne towarów niebezpiecznych klasy:

9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne.

Ich transport powinien odbywać się pojazdem samochodowym odpowiednio przystosowanym do ich przewozu i oznakowanym, zgodnie z umową ADR – tablicą w kolorze żółtym z numerem klasy przewożonego odpadu niebezpiecznego. Pojazdy powinny posiadać świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych wydane przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na wniosek posiadacza pojazdu na podstawie zaświadczenia o pozytywnym wyniku przeprowadzonego badania technicznego.

Wzory formularzy dotyczące informacji o wyrobach zawierających azbest stanowią załączniki do następujących rozporządzeń:

- 1) informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876),
- 2) informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone – załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876),
- 3) ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest – załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649).

6.4. Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem.

Wykonawca prac związanych z usuwaniem wyrobów zobowiązany jest do zapewnienia bezpiecznych warunków pracy. Do tego celu mają służyć między innymi: izolowanie od otoczenia obszaru prac przy pomocy osłon nieprzepuszczających włókien azbestowych do środowiska oraz ogrodzenie terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych. Ponadto strefa pracy powinna być odpowiednio oznakowana tablicami informacyjnymi. Prace związane z usuwaniem azbestu należy prowadzić w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska. Zminimalizowanie pylenia osiąga się poprzez nawilżanie wodą wyrobów azbestowych, demontaż całych wyrobów bez ich uszkodzenia, odspajanie wyrobów azbestowych trwale

związanych z podłożem przy pomocy narzędzi ręcznych bądź wolnoobrotowych oraz prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza. Zdemontowane wyroby oraz odpady należy codziennie zabezpieczać w wyznaczonym miejscu ich magazynowania. Po wykonaniu prac związanych z usunięciem azbestu wykonawca prac zobowiązany jest złożyć właścicielowi obiektu, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu zawierającego włókna azbestowe.

Zdemontowane wyroby i odpady zawierające azbest są przetransportowywane na składowiska odpadów niebezpiecznych. Do transportu odpadów zawierających azbest stosuje się odpowiednie przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych. Wyroby i odpady azbestowe powinny zostać odpowiednio oznakowane zgodnie z załącznikiem do Rozporządzeni Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Jeżeli przepisy o transporcie towarów niebezpiecznych nie określają sposobu transportu wyrobów oraz odpadów zawierających azbest wówczas należy uniemożliwić emisję azbestu do środowiska podczas transportu poprzez szczelne opakowanie wyrobów azbestowych w folię polietylenową. Jeżeli gęstość objętościowa wyrobów oraz odpadów azbestowych jest mniejsza niż $1,000 \text{ kg/m}^3$ wówczas należy zastosować dodatkowe zabezpieczenia w postaci zespolenia cementem odpadów lub umieszczenia w zbiorczym opakowaniu z folii polietylenową.

Powstałe odpady unieszkodliwiane są poprzez składowanie. Jest to jedyna metoda unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów. Składowanie odbywa się na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne. Dla określenia potrzeb w zakresie przygotowywania miejsc do składowania odpadów konieczne jest przyjęcie założeń odnośnie ilości wyrobów z azbestem usuwanych w ustalonych przedziałach czasowych, w tym ilości powstających odpadów.

Budowa i eksploatacja składowisk odpadów azbestowych powinna spełniać wymagania określone w aktach prawnych prawa krajowego oraz dyrektywach unijnych. Krajowym aktem prawnym określającym wymagania odnośnie lokalizacji składowiska odpadów zawierających azbest jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. z 2003 r. Nr 61 poz. 549). Zgodnie z tym przepisem składowisko odpadów lub wydzielone

kwatery na terenie innych składowisk odpadów powinny zostać wykonane jako specjalne zagłębienia terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Każdorazowo po zdeponowaniu odpadów zawierających azbest niezbędne jest zabezpieczenie odpadów przed emisją pyłów do środowiska poprzez przykrycie izolacją syntetyczną lub warstwą gruntu.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów.

Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości ok. 5 cm. Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniając racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kontaktowanie się odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów. Dla składowisk odpadów o kodach 170601 i 170605 nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów. Składowanie odpadów zawierających azbest powinno zakończyć się na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia. Następnie składowisko wypełnia się gruntem do poziomu terenu. Składowisko odpadów wykonuje się tak, aby nie istniała możliwość dostania się nieupoważnionych osób oraz nielegalnego składowania odpadów.

6.5. Strona formalno-prawna prowadzonej działalności

- Uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi lub złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi
- Przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy

zabezpieczeniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- Zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- Złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i bhp.

6.6. Obowiązki posiadacza odpadów azbestowych (właściciele, zarządców lub użytkowników nieruchomości)

Posiadaczami odpadów azbestowych mogą być prywatni właściciele, zarządcy lub użytkownicy wieczystości nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest. Posiadacz tego rodzaju odpadów zobowiązany jest przeprowadzać kontrole obiektów, urządzeń budowlanych, urządzeń przemysłowych lub innych miejsc, które zawierają azbest. Po przeprowadzonej kontroli niezbędne jest sporządzenie w dwóch egzemplarzach oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest oraz przedłożenie jednego egzemplarza tych dokumentów organowi nadzoru budowlanego w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny. Drugi egzemplarz przechowywany jest przez posiadacza odpadów. Jeżeli wyroby zawierające azbest zostały zakwalifikowane zgodnie z oceną do wymiany, wówczas posiadacz odpadów zobowiązany jest do usunięcia tych wyrobów. Produkt zawierający azbest jest kwalifikowany do usunięcia, gdy ulegnie uszkodzeniu lub na skutek nadmiernego zużycia. Natomiast, jeżeli wyroby zawierające azbest nie zostały zakwalifikowane do usunięcia, należy zabezpieczyć je poprzez zabudowanie przestrzeni, w której znajduje się wyrób szczelną przegrodą bez naruszenia samego wyrobu lub przez pokrycie wyrobów szczelną powłoką zawierającą głęboko penetrujące środki wiążące azbest. Przy pracach zabezpieczeniowych zabroniona jest jakakolwiek obróbka mechaniczna wyrobów zawierających azbest. Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości zobowiązany jest powiadomić właściwy organ

architektoniczno-budowlany o zamierzonych pracach polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami prawa budowlanego. Posiadacz wyrobów azbestowych zobowiązany jest również do sporządzenia planu kontroli jakości powietrza, który zawiera pomiary stężenia azbestu we wszystkich pomieszczeniach, w których znajdują się instalację lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest. Miejsca, w których były lub nadal są przechowane wyroby zawierające azbest powinny zostać odpowiednio oznakowane. Oznakowanie wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest, a także miejsc ich występowania określono w załączniku do Rozporządzeni Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r.

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Posiadacze odpadów azbestowych zobowiązani są przeprowadzać przeglądy miejsc, w których znajduje się lub znajdował wyrób zawierający azbest. Posiadacz odpadów zobowiązany jest również do przeprowadzania corocznej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Sporządza on informację o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informację o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone. Sporządzoną inwentaryzację przedsiębiorcy przedkładają Marszałkowi Województwa, natomiast osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi, burmistrzowi bądź prezydentowi miasta. Informacje powinny być przedłożone właściwemu organowi do dnia 31 stycznia każdego roku.

W momencie, gdy wyroby zawierające azbest zostały zakwalifikowane do usunięcia z powodu ich uszkodzenia bądź w skutek zużycia właściciel, użytkownik wieczysty lub

zarządca nieruchomości zobowiązany jest do usunięcia wyrobu. Regulacje dotyczące bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest zamieszczone są w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649) oraz Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824).

Zgodnie z tymi przepisami właściciele nieruchomości zawierających wyroby azbestowe nie mogą przeprowadzać prac związanych z usuwaniem azbestu. Spowodowane jest to niebezpieczeństwem, jakie może powstać podczas demontażu i transportu odpadów. Podczas niewłaściwego usuwania wyrobów może dojść do ścierania tych materiałów oraz pylenia niebezpiecznych włókien azbestowych. Usuwanie wyrobów azbestowych indywidualnie lub przez nieprofesjonalne firmy zwiększa tylko zagrożenie dla ludzi i środowiska. W związku z tym wszystkie prace związane z rozbiórką wyrobów azbestowych powinny wykonywać firmy posiadające odpowiednie uprawnienia.

7. KOMPETENCJE ORAZ ZASADY WSPÓŁPRACY POSZCZEGÓLNYCH ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Obowiązki organów administracji państwowej zostały określone w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Zgodnie z założeniami programu za realizację programu na poziomie lokalnym odpowiadają samorząd powiatowy i samorząd gminny. Do ich zadań należy:

7.1. Samorząd powiatowy

- przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach powiatowych planów gospodarki odpadami,
- współpraca z gminami oraz z marszałkiem województwa w zakresie opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz lokalizacji składowisk odpadów zawierających oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- organizowanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu

pozyskanych na ten cel środków krajowych i unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie,

- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi typu inspekcja sanitarna, ochrona środowiska, inspekcja pracy, nadzór budowlany,

7.2. Rada powiatu

We wcześniej obowiązującym „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” zatwierdzonym 14 maja 2002 roku przez Radę Ministrów określone były obowiązki rady powiatu. Natomiast w aktualnie obowiązującym Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 obowiązki odnośnie realizacji programu zostały nałożone na samorząd powiatowy i samorząd gminny.

7.3. Zarząd powiatu

We wcześniej obowiązującym „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” zatwierdzonym 14 maja 2002 roku przez Radę Ministrów określone były obowiązki zarządu powiatu. Natomiast w aktualnie obowiązującym Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 obowiązki odnośnie realizacji programu zostały nałożone na samorząd powiatowy i samorząd gminny.

7.4. Samorząd gminny

- gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest i przekazywanie informacji do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego tj. www.bazaazbestowa.pl,
- przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających

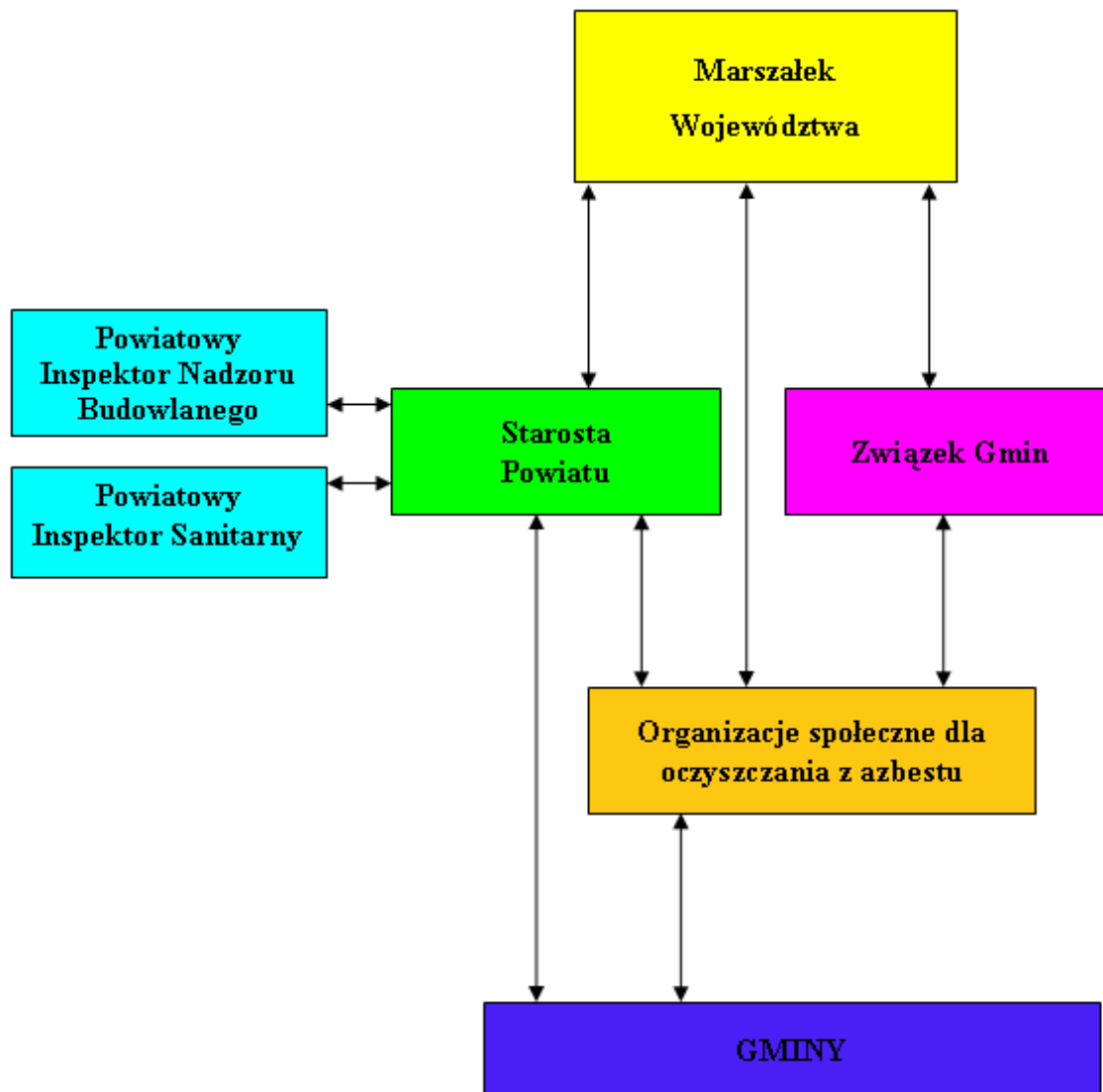
- azbest, także w ramach gminnych planów gospodarki odpadami,
- organizowanie szkoleń instruktazowych dla właścicieli, którzy będą uprawnieni do samodzielnego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości i organizowanie wywozu powstałych odpadów zawierających azbest,
 - organizowanie i usuwanie wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych i unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie,
 - inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
 - współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
 - współpraca z lokalnymi mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
 - współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
 - współpraca z organami kontrolnymi typu inspekcja sanitarna, ochrona środowiska, inspekcja pracy, nadzór budowlany,

7.5. Rada gminy

We wcześniej obowiązującym „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” zatwierdzonym 14 maja 2002 roku przez Radę Ministrów określone były obowiązki rady gminy. Natomiast w aktualnie obowiązującym Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 obowiązki odnośnie realizacji programu zostały nałożone na samorząd powiatowy i samorząd gminny.

Schemat ilustrujący współpracę organów samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i

organizacji pozarządowych.

Źródło: Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032.

7.6. Budżet państwa

Planowane wydatki z budżetu państwa w okresie 30 lat ograniczone zostały do 4 zadań :

- 1) wydatki na finansowanie Głównego Koordynatora określone w Krajowym Programie Usuwania Azbestu z Terytorium Polski – w wysokości 1 mln zł. rocznie,
- 2) wydatki na działalność informacyjno – popularyzacyjną w mediach dotyczącą bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów ich usuwania, a także informację o szkodliwości azbestu i sposobów chronienia przed

narażeniem na jego emisję – łącznie 27 mln zł.,

- 3) wydatki na opracowanie terenowych planów ochrony przed szkodliwością azbestu i programów usuwania wyrobów zawierających azbest, a także szkolenia pracowników administracji publicznej (szczebla centralnego i wojewódzkiego) w zakresie szczegółowych przepisów i procedur dotyczących azbestu – łącznie 4,15 mln. zł.,
- 4) wydatki na opracowanie programów zdrowotnych i utworzenie ośrodka oceny ryzyka – łącznie 4 mln. zł.

W sumie 65,15 mln. zł., z tego w latach 2001 – 2032 – ok. 49 mln. zł.

8. INSTRUMENTY FINASOWE WSPIERAJĄCE BEZPIECZNE ELIMINOWANIE Z UŻYTKOWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

W poszczególnych województwach instrumenty finansowe wspierające bezpieczne eliminowanie z użytkowania wyrobów zawierających azbest oferowane są przez następujące instytucje :

- 1. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,**
- 2. Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ) we współpracy z WFOŚ i GW,**
- 3. Regionalne Programy Operacyjne dla poszczególnych województw.**

Poszczególne Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oferują wsparcie dofinansowania bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z uchwalanymi każdego roku priorytetami działalności. Forma i zakres wsparcia, a także zasady ustalane są w każdym z wojewódzkich funduszy.

Bank Ochrony Środowiska udziela kredytów pod warunkiem prowadzenia prac, zgodnie z wymogami prawa na podstawie umowy cywilnoprawnej określającej warunki dofinansowania podmiotom, które udokumentowały wymierny efekt ekologiczny – rzeczowy oraz posiadają zdolność do zaciągania zobowiązań finansowych, a także ustanowiono

odpowiednie formy zabezpieczenia spłaty kredytu.

Wsparcie oferowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych objęte jest przepisami o pomocy publicznej. W przypadku projektów objętych pomocą de minimis, maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowanych, z zastrzeżeniem reguł wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Projekty wybierane są w trybie indywidualnym lub w trybie konkursowym. Tryb indywidualny wskazuje na projekty kluczowe przyjęte w wykazie indywidualnych projektów kluczowych dla poszczególnych Regionalnych Programów Operacyjnych. W trybie konkursowym możliwe są konkursy zamknięte lub otwarte. W ramach konkursów zamkniętych daty otwarcia i zamknięcia naboru wniosków (okres przyjmowania wniosków) zostają określone w ogłoszeniu o konkursie, a konkursach otwartych nabór wniosków i ich ocena prowadzone są w sposób ciągły, do wyczerpania określonego limitu środków lub zamknięcia konkursu uzasadnionego odpowiednią decyzją.

Lista wydatków kwalifikowanych w ramach działań jest określona w dokumentach Regionalnych Programów Operacyjnych. Szczegółowy opis RPO jest zgodny z wytycznymi oraz z podręcznikami dotyczącymi kwalifikowania wydatków. Pozostają one w zgodności z Krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007 – 2013.

Aktualne wersje formularzy wniosków oraz wykazy niezbędnych załączników, będących integralną częścią wniosku, zostaną określone w ogłoszeniu konkursowym. Będzie je można odebrać w Instytucjach zarządzających poszczególnymi RPO lub na stronach internetowych.

9. INSTRUMENTY FINANSOWE OFEROWANE NA TERENIE

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie (ul. Spokojna 7, 20 – 074 Lublin (tel./fax. 81 532-17-64, 81 742-46-49):

W priorytecie Ochrona powierzchni ziemi dofinansowaniu podlegają zadania mające na celu unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, zgodnie z *Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla województwa lubelskiego na lata 2009 – 2032*.

Beneficjentami wsparcia w ramach dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez WFOŚiGW w Lublinie mogą być :

- jednostki samorządu terytorialnego,
- jednostki budżetowe, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, podmioty tworzone na podstawie ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych,
- spółki wodno – ściekowe,
- fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe,
- spółdzielnie, komunalne osoby prawne, Lasy Państwowe i ich jednostki organizacyjne,
- publiczne szkoły wyższe,
- podmioty gospodarcze wytwarzające urządzenia na rzecz ochrony środowiska,
- przedsiębiorcy.

W ramach zadań związanych z usuwaniem azbestu dofinansowywane są koszty dotyczące demontażu, transportu i zdeponowania odpadów na składowisku.

Fundusz oferuje wsparcie finansowe w formie pożyczek preferencyjnych, dotacji oraz dopłat do odsetek kredytu preferencyjnego udzielanego przez Bank Ochrony Środowiska. Zakres i forma udzielanego dofinansowania jest zależna od statutu prawnego kontrahenta. Pożyczki mogą zostać przyznane jednostkom samorządu terytorialnego, jednostkom budżetowym, samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej oraz spółkom wodno – ściekowym. Dotacje mogą zostać przyznane jednostkom samorządu terytorialnego, które podejmą się organizacji usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów należących do osób fizycznych w oparciu o **Gminny Plan Usuwania Azbestu**. **W przypadku tej formy pomocy wnioskodawca powinien zgłosić się do Urzędu Gminy.**

Osoby fizyczne oraz wspólnoty mieszkaniowe mogą uzyskać dopłaty od odsetek bankowych kredytu zaciągniętego w Banku Ochrony Środowiska.

W ramach wsparcia dofinansowanie udzielone przez Fundusz może wynosić:

- w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych dla jednostek samorządu terytorialnego i do 70% dla innych podmiotów,
- w formie dotacji do 50% kosztów kwalifikowanych.

Kwota dofinansowania zależy od sytuacji finansowej Funduszu i może być mniejsza niż wnioskowana. Wojewódzki Fundusz nie udziela dofinansowania do przedsięwzięcia zakończonego.

W 2009 r. obowiązywały 2 wzory wniosków o udzielonej dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Lublinie czyli:

- Formularz wniosku dla jednostek samorządu terytorialnego,
- Formularz wniosku dla podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych na zadania inwestycyjne.

Zawierają one podstawowe informacje o wnioskodawcy i realizowanym zadaniu, efekcie rzeczowym i ekologicznym realizacji zadania, źródłach jego finansowania, a także stanie formalno – prawnym przygotowywanego zadania. Aktualną wersję wniosku o dofinansowanie i wykaz załączników można uzyskać w Oddziałach Funduszu oraz na stronie internetowej Funduszu. Wnioski o udzielenie wsparcia finansowego przyjmowane są w Funduszu do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania.

Wnioski mogą zostać złożone w zależności od miejsca realizacji zadania także w punktach obsługi wniosków:

- Siedziba oddziału w Lublinie dla gmin z następujących powiatów : Lublin, Łuków, Ryki, Lubartów, Puławy, Łęczna, Świdnik, Opole Lubelskie, Kraśnik, Janów Lubelski,
- Punkt w Białej Podlaskiej (Al. 1000-lecia 28a/12, 21-500 Biała Podlaska) dla gmin z następujących powiatów: Biała Podlaska, Parczew, Radzyń Podlaski,
- Punkt w Chełmie (Plac Niepodległości 1/pok. 351, 22-100 Chełm) dla gmin z następujących powiatów: Chełm, Włodawa, Krasnystaw,
- Punkt w Zamościu (ul. Promienna 4, 22-400 Zamość) dla gmin z następujących powiatów: Zamość, Biłgoraj, Hrubieszów, Tomaszów Lubelski.

2. Bank Ochrony Środowiska we współpracy z WFOŚiGW w Lublinie

(Oddział Banku Ochrony Środowiska w Lublinie, ul. Krakowskie Przedmieście 54, 20 – 002 Lublin, tel. 81 535-06-10; fax. 81 532-56-33):

Bank Ochrony Środowiska Oddział w Lublinie współpracuje z WFOŚiGW w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest i realizowanych na terenie województwa lubelskiego w ramach linii kredytowej nr 4.

Umowa została zawarta na czas określony **do 31 grudnia 2010 r.**

Kredyty preferencyjne z dopłatami do oprocentowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie są przeznaczone dla:

- wspólnot mieszkaniowych,
- osób fizycznych.

Bank oferuje linię kredytową nr 4 z dopłatą do odsetek bankowych *Inwestycje w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest*. Przedmiotem kredytowania w ramach linii jest wymiana powierzchni dachowych i elewacyjnych z materiałów zawierających azbest (w zakresie demontażu, transportu i składowania materiałów azbestowych).

Warunki kredytowania:

- oprocentowanie: zmienne,
- kwota kredytu: nie może być wyższa niż 100.000 zł. do 100% kwalifikowanych kosztów zadania,
- okres kredytowania: do 5 lat,
- okres karencji: do 6 miesięcy od daty zakończenia inwestycji.

Aktualnie obowiązujący wzór wniosku kredytowego wraz z wykazem niezbędnych załączników można odebrać w Oddziale Banku. Wszelkich informacji na temat kredytu, wniosku i niezbędnych załączników udziela Główny Ekolog Oddziału. Wnioski można składać w oddziale Banku w dowolnym terminie, najlepiej w momencie planowania inwestycji. Ważne jest to, aby wnioskodawca nie dokonał płatności za zakupy i usługi, ponieważ Bank w przypadku kredytów preferencyjnych nie refunduje poniesionych kosztów. Wypłata środków kredytu dokonywana jest bezgotówkowo, na rachunek dostawców

i wykonawców, od przedłożonej faktury lub innego dokumentu finansowego. Wysokość dopłat jest akceptowana przez WFOŚ i GW.

3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego – Instytucja Zarządzająca RPO Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 Zarząd Województwa Lubelskiego poprzez Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie (ul. Stefczyka 3b, 20 – 151 Lublin; tel. 81 441-67-38, fax. 81 441-67-40):

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego nie jest przewidziana możliwość sfinansowania projektów, których przedmiotem jest wyłącznie usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Województwo Lubelskie ma szansę dostać dofinansowanie do usuwanego azbestu, w wysokości 45mln zł, z funduszy szwajcarskich.

W tym celu Urząd Marszałkowski ma osiem miesięcy od podpisania umowy (umowa podpisana w styczniu b.r.), na przygotowanie szczegółowego programu wydatkowania dotacji. Zgodnie z zawartą umową pieniądze z dotacji mają zostać, podzielone pomiędzy poszczególne gminy i przekazane poszczególnym mieszkańcom.

Głównym kryterium podziału dotacji będzie stopień ilości wymiany pokryć dachowych i elewacyjnych. Uzyskane pieniądze mają pokryć koszty zdjęcia wyrobów azbestowych, transportu i utylizacji. Koszt położenia nowego dachu poniesie mieszkaniec. Azbest, który zostanie usunięty ma zostać złożony w podziemiach kopalni Bogdanka.

Nabór wniosków o przyznanie dotacji ma nastąpić pod koniec 2010 r.

Źródło danych: „Zafundują nam dach bez grama azbestu”, <http://lublin.naszemiasto.pl/>

10. METODYKA INWENTARYZACJI AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU ZAMOJSKIEGO

Obecnie metodyka inwentaryzacji azbestu i wyrobów zawierających azbest polegała na rozesłaniu ankiet dotyczących ilości i miejsc występowania azbestu do poszczególnych urzędów gmin, powiatu zamojskiego oraz na ankietyzacji podmiotów gospodarczych działających na terenie gmin. Informacje uzyskane na potrzeby przeprowadzenia inwentaryzacji z poszczególnych gmin zostały skonfrontowane z danymi uzyskanymi z Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie. Dane określone w w/w opracowaniu są zgodne ze stanem na dzień 30.06.2010 r.

Zgodnie z uzyskanymi informacjami wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu zamojskiego posiadają opracowane „Programy usuwania wyrobów zawierających azbest”, które zostały zatwierdzone lub są w trakcie zatwierdzania. Na terenie gmin funkcjonują uchwalone regulaminy udzielania dofinansowania osobom fizycznym, na zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Część gmin posiada elektroniczną bazę danych wyrobów zawierających azbest i są to między innymi gminy: Zamość, Stary Zamość.

Pierwsze inwentaryzacje wyrobów zawierających azbest zostały przeprowadzone przez pracowników gminy i sołtysów, jako spis z natury w latach 2004 - 2006r. Utworzone bazy danych w poszczególnych gminach, każdego roku są aktualizowane na podstawie informacji wpływających od osób prywatnych i sołtysów.

11. ILOŚĆ I MIEJSCA WYSTĘPOWANIA AZBESTU NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU ZAMOJSKIEGO

Powiat Zamojski położony jest w południowo - wschodniej części Polski w województwie lubelskim. Zamieszkiwany jest przez ok. 112 tys mieszkańców, z czego ok.105810 stanowią mieszkańcy terenów wiejskich. Powierzchnia powiatu wynosi 1 872,27 km². Użytki rolne stanowią 66,48% ogólnej powierzchni powiatu, lasy - 20,42%.

W skład powiatu wchodzi 15 gmin, w tym 3 gminy miejskie i 12 gmin wiejskich czyli: Zamość, Radecznica, Sułów, Szczebrzeszyn, Nielisz, Stary Zamość, Skierbieszów, Grabowiec, Miączyn, Sitno, Komarów-Osada, Łabunie, Adamów, Krasnobród, Zwierzyniec. Na terenie powiatu znajduje się 298 sołectw.

Rysunek 8 Gminy Powiatu Zamojskiego

Źródło: Opracowanie własne.

11.1. Gmina Krasnobród

K Gmina miejsko – wiejska, zajmująca powierzchnię 124,85 km², zamieszkała przez ok. 7 300 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 58,5 os/km². Użytki rolne stanowią 47%, grunty leśne 45% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi – 19. Miasto Krasnobród zamieszkuje 3 075 mieszkańców.

Pierwsza inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, została przeprowadzona przez pracowników gminy i sołtysów, jako spis z natury w 2006r. Utworzona baza danych, dotycząca wyrobów azbestowych, każdego roku aktualizowana na podstawie informacji wpływających od osób prywatnych i sołtysów. Gmina posiada opracowany „Program

usuwania wyrobów zawierających azbest”.

Tabela nr 6. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Krasnobród (stan na 30.06.2010r.).

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Krasnobród- Podklasztor	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	24 880/ 131	0
2.	Krasnobród- Podzamek	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	5 471/ 32	285
3.	Nowa Wieś	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	5 694/ 31	0
4.	Kaczórki	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	3 954/ 28	140
5.	Krasnobród- Centrum	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	48 672/ 336	1 307
6.	Zielone	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	26 728/ 87	142
7.	Borki	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	3 624/ 13	0
8.	Majdan Wielki	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	54 856/ 208	0
9.	Hutków	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	29 125/ 110	448
10.	Hutki	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	14 892/ 64	0
11.	Dominikanówka	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	21 440/ 67	0
12.	Stara Huta	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	10 805/ 45	0
13.	Hucisko	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	11 674/ 42	319
14.	Wólka Husińska	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	22 842/ 78	1 070
15.	Potok Senderki	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	8 215/ 29	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
16.	Szur	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	3 722/ 11	0
17.	Garbnik	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	6 607/ 22	0
18.	Majdan Mały	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	23 903/ 79	288
19.	Malewsczyzna	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	7 121/ 37	0
Razem			370 270/1 450	3 999

Źródło: Dane Urzędu Gminy Krasnobród

Tabela nr 7. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	Zakład Gospodarki Komunalnej	Majdan Wielki 393	Eternit Falisty	1 100

Źródło: Dane Urzędu Gminy Krasnobród

W trakcie inwentaryzacji oprócz określenia rodzaju wyrobu, ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest dokonano oceny aktualnego stanu technicznego pokryć dachowych. Ocena wykazała, iż największy stopień pilności wykazują budynki mieszkalne w miejscowościach od Krasnobrodu po Majdan Wielki, ze względu na największe nagromadzenie tam płyt eternitowych, jak też i na uzdrowski charakter miejscowości, w związku z czym problem czystości powietrza w Krasnobrodzie, ma pierwszoplanowe znaczenie dla rozwoju aglomeracji jako ośrodka rekreacji, wypoczynku, turystyki i uzdrowskiej rekonwalescencji zdrowotnej.

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. W inwentaryzacji nie wyszczególniono ilości poszczególnych rodzajów płyt. Zinwentaryzowano 1 450 budynków pokrytych

azbestem. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Majdan Wielki, gdzie zinwentaryzowano 208 obiektów porytych 54 856 m² płyt azbestowo – cementowych. Największa ilość obiektów - 336, pokrytych płytami azbestowo-cementowymi stwierdzono w sołectwie Krasnobród – Centrum, na których zalega 48 672 m² płyt.

W latach 2006-2010, z terenu gminy usunięto 3 999 m² wyrobów azbestowych, które unieszkodliwiono poprzez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II, eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych „WOD - BUD” Sp. z o.o. w Kraśniku.

Burmistrz Krasnobrodu, zarządzeniem nr 232/10 z dnia 29 kwietnia 2010 roku, ustalił regulamin udzielania dofinansowania osobom fizycznym na zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Krasnobród.

11.2. Gmina Szczebrzeszyn

Gmina miejsko – wiejska, zajmująca powierzchnię 123,85 km², zamieszkała przez ok. 12 134 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 98,5 os/km². Użytki rolne stanowią 71%, grunty leśne 21% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi – 13. Miasto Szczebrzeszyn zamieszkuje – ok. 5 283 mieszkańców.

Pierwsza inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest została przeprowadzona w roku 2005, przez pracowników urzędu i sołtysów. Powstała baza danych jest każdego roku aktualizowana, na podstawie informacji uzyskiwanych od osób prywatnych i sołtysów poszczególnych sołectw. W marcu 2007 roku, został opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta i gminy Szczebrzeszyn”.

Tabela nr 8. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach gminy Szczebrzeszyn (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2005-2010)
1.	Miasto Szczebrzeszyn	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	140 259/ 1 032	1 598,6
	razem miasto		140 259/1 032	1 598,6

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2005-2010)
2.	Bodaczów	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	58 850/ 427	179
3.	Brody Małe	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	23 190/ 199	273
4.	Brody Duże	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	44 070/ 330	143
5.	Niedzieliska	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	49 680/ 342	236
6.	Wielącza Kol.	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	25 170/ 174	0
7.	Kąty II	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	8 420/ 64	0
8.	Wielącza	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	9 400/ 72	338
9.	Wielącza Pod.	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	11 605/ 83	202
10.	Niedzieliska Kol.	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	5 540/ 59	0
11.	Kawęczyn	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	37 190/ 285	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2005-2010)
12.	Kawęczynek	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	6 750/ 53	0
13.	Kąty I	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	5 830/ 49	0
14.	Kolonia Lipowiec	Pokrycia dachowe. Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	1 950/ 13	0
	razem gmina		287 645/2 150	1 371
15.	Szczebrzeszyn – Przedmieście Szperówka	Sieć wodociągowa azbestowa	800mb	0
	Razem miasto i gmina		427 904/800mb/3 182	2 969,6

Źródło: Dane Urzędu Gminy Szczebrzeszyn.

Tabela nr 9. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1	Gmina Szczebrzeszyn	Pl. T. Kościuszki 1 Szczebrzeszyn	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	350

Źródło: Dane Urzędu Gminy Szczebrzeszyn

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. W inwentaryzacji nie wyszczególniono ilości poszczególnych rodzajów płyt. Zinwentaryzowano 3 182 budynki pokryte azbestem. Największe ilości azbestu występują w samym mieście Szczebrzeszyn, na terenie którego wyrobami zawierającymi azbest pokrytych jest 1 032 budynki oraz w sołectwie Bodaczów, gdzie zinwentaryzowano 427 obiektów, pokrytych 55 850 m² płyt azbestowo – cementowych. W latach 2006 - 2010, z terenu miasta i gminy usunięto 1 371 m² wyrobów azbestowych,

które unieszkodliwiono poprzez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych w Zamościu, eksploatowanym przez Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „Caro” w Zamościu. Ponadto na terenie gminy znajduje się ok. **800 mb** rur wodociągowych azbestowo – cementowych w miejscowości Przedmieście Szperówka.

Burmistrz Szczebrzeszyna zarządzeniem nr 15 z dnia 15 kwietnia 2009r. ustalił „Regulamin przyznawania dofinansowania ze środków wojewódzkiego i gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej osobom fizycznym na usuwanie i utylizację odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest, pochodzących z budynków mieszkalnych i gospodarczych”.

11.3. Gmina Zwierzyniec

Gmina miejsko – wiejska, zajmująca powierzchnię 151,94 km², zamieszkała przez ok. 7 259 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 46,3 os/km². Użytki rolne stanowią 27%, grunty leśne 66% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 10. Miasto Zwierzyniec zamieszkuje ok. 3 478 mieszkańców na terenie miasta zlokalizowanych jest 830 gospodarstw indywidualnych. Na terenie gminy znajduje się 1 085 gospodarstw indywidualnych.

Pierwsza inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest została przeprowadzona w roku 2004, przez pracowników urzędu i sołtysów. Powstała baza danych jest każdego roku aktualizowana, na podstawie informacji uzyskiwanych od osób prywatnych i sołtysów poszczególnych sołectw.

W 2008r. opracowany został „Program usuwania wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta i gminy Zwierzyniec”.

Tabela nr 10. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest w mieście Zwierzyniec i poszczególnych sołectwach gminy Zwierzyniec (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m²/ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m² (2004-2010)
1.	Zwierzyniec – miasto	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	38 530/ 273	2 220
	razem miasto		38 530/273	2 220

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2004-2010)
2.	Obrocz – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	20 150/ 103	0
3.	Turzyniec – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	15 560/ 94	0
4.	Wywłoczka – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	13 860/ 91	40
5.	Sochy – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	13 860/ 96	0
6.	Bagno – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	5 370/ 58	0
7.	Guciów – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	8 456/ 33	1 050
8.	Kosobudy + Kosobudy Bór – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	19 550/ 115	0
9.	Żurawnica - sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	24 672/ 124	0
10.	Topólcza – sołectwo	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	10 487/ 75	6
razem gmina			131 965/789	1 096
razem miasto i gmina			170 495/1 062	3 316

Źródło: Dane Urzędu Miasta Zwierzyniec.

Tabela nr 11. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	Perła Browary Lubelskie Browar w Zwierzyńcu ul. Browarna	ul. Browarna 7 22-470 Zwierzyniec	Płyty azbestowo- cementowe faliste	452
2.	Nadleśnictwo Zwierzyniec ul. Zamojska 6	ul. Zamojska 6 22-470 Zwierzyniec	Płyty azbestowo- cementowe faliste	2 044
	Razem			2 496

Źródło: Dane Urzędu Miasta Zwierzyniec

Tabela nr 12. Zestawienie danych dotyczących ilości i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest występujących w budynkach mieszkalnych i inwentarskich poszczególnych ulic miasta Zwierzyniec (stan na 25.03.2008r.)

Lp.	Nazwa ulicy	Ilość wyrobów azbestowych w m ²	
		Stan techniczny dobry	Stan techniczny dostateczny
1.	Rudka	5 540	3 365
2.	Partyzantów	2 340	1 160
3.	Prusa Adama	140	80
4.	Szczepankiewicza	320	440
5.	Parkowa	700	180
6.	Szkolna	850	0
7.	Ord. Zamojskiej	0	200
8.	Plażowa	550	0
9.	1-go Maja	1 440	350
10.	Odrodzenia	640	410
11.	Leśna	1 260	405
12.	Torowa	160	240
13.	Gajówka	0	230
14.	Jaśminowa	1 440	270
15.	Jesionowa	200	60
16.	Źródlana	840	0
17.	Zdrowotna	170	230
18.	Jodłowa	300	20
19.	Świerkowa	150	0
20.	Polna	600	100
21.	Kochanowskiego	930	120
22.	2-go lutego	2 008	335
23.	Monopolowa	870	380

Lp.	Nazwa ulicy	Ilość wyrobów azbestowych w m ²	
		Stan techniczny dobry	Stan techniczny dostateczny
24.	Kolejowa	179	0
25.	Zamojska	780	0
26.	Hłaski	210	70
27.	Wachniewskiej	0	180
28.	Skwerkowa	150	0
29.	Miodowa	900	220
30.	Lipowa	220	0
31.	Chodorowskiego	420	0
32.	Dolna	500	0
33.	Biały Słup	0	100
34.	Słowackiego	0	130
35.	Brzozowa	120	20
36.	Jarzębinowa	130	0
37.	Rózin	190	0
38.	Wąska	108	30
39.	Biłgorajska	30	0
40.	Jasna	260	0
41.	Staszica	1 130	100
42.	Zaułek	260	0
43.	Dębowa	220	0
razem		27 255	9 425

Źródło: Program usuwania wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta i gminy Zwierzyniec.

Tabela nr 13. Zestawienie danych dotyczących ilości i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest występujących w budynkach mieszkalnych i inwentarskich gminy Zwierzyniec (stan na 25.03.2008r.)

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość wyrobów azbestowych i ich stan techniczny w m ²	
		Stan techniczny dobry	Stan techniczny dostateczny
1.	Topólcza	8 180	2 301
2.	Żurawnica	19 526	5 146
3.	Kosobudy	11 998	7 552
4.	Guciów	7 330	1 896
5.	Bagno	4 640	730
6.	Sochy	10 195	3 485

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość wyrobów azbestowych i ich stan techniczny w m ²	
		Stan techniczny dobry	Stan techniczny dostateczny
7.	Wywłoczka	10 510	3 350
8.	Turzyniec	11 950	3 610
9.	Obrocz	14 800	5 350
Razem		99 129	33 420

Źródło: Program usuwania wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie miasta i gminy Zwierzyniec.

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. W inwentaryzacji nie wyszczególniono ilości poszczególnych rodzajów płyt. Zinwentaryzowano 3 316 budynków, na których znajduje się 170 495 m² płyt azbestowo - cementowych. Największe ilości azbestu występują w samym mieście Zwierzyniec, na terenie którego wyrobami zawierającymi azbest pokrytych jest 273 budynków oraz w sołectwie Żurawnica - sołectwo, gdzie zinwentaryzowano 124 obiekty, pokryte 24 672 m² płyt azbestowo – cementowych, co stanowi prawie 50% wszystkich gospodarstw występujących na terenie tego sołectwa. Zgodnie z wynikami inwentaryzacji 100% budynków pokrytych jest płytami azbestowo-cementowymi w sołectwie Sochy a ok.98% w sołectwie Kosobudy + Kosobudy Bór.

W latach 2004-2010, z terenu miasta i gminy usunięto 3 316 m² wyrobów azbestowych, które unieszkodliwiono poprzez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzeczce II, eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych „WOD - BUD” Sp. z o.o. w Kraśniku.

Burmistrza Zwierzynca, zarządzeniem nr 34/09 z dnia 20 maja 2009 roku, ustalił regulamin przyznawania dofinansowania ze środków wojewódzkiego i gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, osobom fizycznym na usuwanie i utylizację odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest, pochodzących z budynków mieszkalnych i gospodarczych.

11.4. Gmina Adamów

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 110,66 km², zamieszkała przez ok. 5 073 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 46,5 os/km². Użytki rolne stanowią 56%, grunty leśne 41% , powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 13, liczba gospodarstw 1700.

Pierwsza inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest została przeprowadzona w roku 2006, przez pracowników urzędu i sołtysów. Powstała baza danych jest każdego roku aktualizowana, na podstawie informacji uzyskiwanych od osób prywatnych i sołtysów poszczególnych sołectw. W 2008 roku, został opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest - gminy Adamów”.

Tabela nr 14. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m²/ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m² (2006-2010)
1.	Adamów	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	16 165/ 56	200
2.	Bliżów	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	11 212/ 45	100
3.	Bondyż	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	20 629/ 101	180
4.	Boża Wola	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	22 363/ 58	140
5.	Feliksówka	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	12 758/ 47	657

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
6.	Jacnia	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	15 655/ 70	755
7.	Kolonia Suchowola	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	22 239/ 86	785
8.	Potoczek	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	13 829/ 54	420
9.	Rachodoszcze	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	20 521/ 58	1 480
10.	Suchowola	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	49 557/ 189	792
11.	Szewnia Dolna	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	18 361/ 70	122
12.	Szewnia Górna	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	9 610/ 38	470
13.	Trzepieciny	Pokrycia dachowe – płyty azbestowo – cementowe płaskie i faliste	2 960/ 13	-
Razem			235 859/885	6 101

Źródło: Dane Urzędu Gminy Adamów.

Tabela nr 15. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	„PROFESJONAL” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Sp. z o.o.	22 – 442 Adamów Adamów 8 D/1	azbest falisty	1 000
2.	Usługi Tartaczne, Tetercz Jarosław	22 – 443 Rachodoszcze	azbest falisty	50
3.	Szkoła Podstawowa w Bondyrzu	22 – 442 Bondyrz	azbest falisty	350
Razem				1 400

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji dokonano również oceny stanu technicznego pokryć dachowych wykonanych z eternitu. W trzy stopniowej skali pilności usuwania wyrobów zawierających azbest, jako budynki o I stopniu pilności usunięcia płyt azbestowo-cementowych uznano wszystkie budynki zgłaszane przez mieszkańców oraz obiekty użyteczności publicznej (I stopień pilności – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie).

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. Zinwentaryzowano 885 budynków znajdujących się na terenie gminy, Stanowi to 50% ogólnej ilości gospodarstw gminy. Na zinwentaryzowanych budynkach znajduje się 235 859 m² płyt azbestowo - cementowych. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Suchowola, gdzie zinwentaryzowano 189 obiektów, pokrytych 49 557 m² płyt azbestowo – cementowych.

W latach 2006-2010, z terenu gminy usunięto 6 101 m² wyrobów azbestowych, które unieszkodliwiono poprzez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzeczce II, eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych „WOD - BUD” Sp. z o.o. w Kraśniku.

Rada Gminy Adamów uchwałą nr XXVII/153/09 z dnia 26 marca 2009 uchwaliła „Regulamin udzielania dofinansowania osobom fizycznym ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na usuwanie odpadów niebezpiecznych

zawierających azbest, pochodzących z budynków z terenu gminy Adamów”.

11.5. Gmina Grabowiec

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 130 km², zamieszkała przez ok. 4 706 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 36,4 os/km². Użytki rolne stanowią 85%, grunty leśne 10% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi -24, liczba gospodarstw 1 725.

Inwentaryzacja została przeprowadzona przez pracowników gminy i sołtysów w 2007r. i w I kwartale 2008r. Powstała baza danych uzupełniana jest o informacje uzyskane od osób prywatnych oraz sołtysów poszczególnych sołectw. Ostatnia aktualizacja - spis z natury miała miejsce w czerwcu b.r. na potrzeby opracowania programu usuwania azbestu dla powiatu zamojskiego. W 2008 roku opracowany został „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Grabowiec na lata 2008-2032”.

Tabela nr 16. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Grabowiec (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest sołectwa	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m²/ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m² (2006-2010)
1.	Bereść	Płyty azbestowo-cementowe	17 090/60	bd
2.	Bronisławka	Płyty azbestowo-cementowe	5 000/24	0
3.	Cieszyn	Płyty azbestowo-cementowe	11 209/41	0
4.	Czechówka	Płyty azbestowo-cementowe	6 540/32	0
5.	Dańczypol	Płyty azbestowo-cementowe	5 450/16	0
6.	Grabowczyk	Płyty azbestowo-cementowe	12 776/27	0
7.	Grabowiec	Płyty azbestowo-cementowe	36 150/174	0
8.	Grabowiec - Góra	Płyty azbestowo-cementowe	36 491/152	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest solectwa	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
9.	Henrykówka	Płyty azbestowo-cementowe	3 700/9	0
10.	Hołużne	Płyty azbestowo-cementowe	10 267/40	0
11.	Majdan Tuczępski	Płyty azbestowo-cementowe	20 824/33	0
12.	Ornatowice	Płyty azbestowo-cementowe	16 550/46	0
13.	Ornatowice - Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	4 770/10	0
14.	Rogów	Płyty azbestowo-cementowe	19 800/54	0
15.	Siedlisko	Płyty azbestowo-cementowe	4 750/23	0
16.	Skibice	Płyty azbestowo-cementowe	8 300/31	0
17.	Skomorochy Duże	Płyty azbestowo-cementowe	23 701/52	0
18.	Skomorochy Małe	Płyty azbestowo-cementowe	3 770/15	0
19.	Szczelatyn	Płyty azbestowo-cementowe	1 830/6	0
20.	Szystowice	Płyty azbestowo-cementowe	20 450/63	0
21.	Tuczępy	Płyty azbestowo-cementowe	20 140/72	0
22.	Wolica Uchańska	Płyty azbestowo-cementowe	14 510/45	0
23.	Wólka Tuczępska	Płyty azbestowo-cementowe	10 162/34	0
24.	Żurawłów	Płyty azbestowo-cementowe	8 050/28	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest solectwa	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
Razem			322 280/1 087	0

Źródło: Dane Urzędu Gminy Grabowiec.

Tabela nr 17. Stopień pilności usuwania azbestu.

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest solectwa	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Stopień pilności
1.	Bereść	Płyty azbestowo-cementowe	17 090/60	III
2.	Bronisławka	Płyty azbestowo-cementowe	5 000/24	III
3.	Cieszyn	Płyty azbestowo-cementowe	11 209/41	III
4.	Czechówka	Płyty azbestowo-cementowe	6 540/32	III
5.	Dańczypol	Płyty azbestowo-cementowe	5 450/16	III
6.	Grabowczyk	Płyty azbestowo-cementowe	12 776/27	III
7.	Grabowiec	Płyty azbestowo-cementowe	36 150/174	III
8.	Grabowiec - Góra	Płyty azbestowo-cementowe	36 491/152	III
9.	Henrykówka	Płyty azbestowo-cementowe	3 700/9	III
10.	Hołużne	Płyty azbestowo-cementowe	10 267/40	III
11.	Majdan Tuczepski	Płyty azbestowo-cementowe	20 824/33	III
12.	Ornatowice	Płyty azbestowo-cementowe	16 550/46	III

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest solectwa	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Stopień pilności
13.	Ornatowice - Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	4 770/10	III
14.	Rogów	Płyty azbestowo-cementowe	19 800/54	III
15.	Siedlisko	Płyty azbestowo-cementowe	4 750/23	III
16.	Skibice	Płyty azbestowo-cementowe	8 300/31	III
17.	Skomorochy Duże	Płyty azbestowo-cementowe	23 701/52	III
18.	Skomorochy Małe	Płyty azbestowo-cementowe	3 770/15	III
19.	Szczelatyn	Płyty azbestowo-cementowe	1 830/6	III
20.	Szystowice	Płyty azbestowo-cementowe	20 450/63	III
21.	Tuczępy	Płyty azbestowo-cementowe	20 140/72	III
22.	Wolica Uchańska	Płyty azbestowo-cementowe	14 510/45	III
23.	Wólka Tuczępska	Płyty azbestowo-cementowe	10 162/34	III
24.	Żurawlów	Płyty azbestowo-cementowe	8 050/28	III
Razem			322 280/1 087	III

Źródło: Dane Urzędu Gminy Grabowiec.

W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji dokonano również oceny stanu technicznego pokryć dachowych. W trzy stopniowej skali pilności usuwania wyrobów zawierających azbest, wszystkie zinwentaryzowane obiekty zakwalifikowano do III stopnia pilności

usunięcia płyt azbestowo-cementowych.(III stopień – ponowna ocena w terminie do 5 lat).

Zidentyfikowanymi, na terenie gminy, wyrobami zawierającymi azbest są płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. Zinwentaryzowano 1087 budynków znajdujących się na terenie gminy. Stanowi to 63% ogólnej liczby gospodarstw znajdujących się na terenie gminy. Na zinwentaryzowanych budynkach znajduje się 322 280 m² płyt azbestowo - cementowych. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Grabowiec i Grobowiec Góra, gdzie zinwentaryzowano łącznie 326 obiektów, pokrytych 72 641 m² płyt azbestowo – cementowych.

Wójt Gminy Grabowiec Zarządzeniem nr 6 z dnia 06.04.2010r. ustalił „Regulamin udzielania dofinansowania osobom fizycznym usługi usuwania wyrobów zawierających azbest z posesji położonych na terenie Gminy Grabowiec”.

11.6. Gmina Komarów - Osada

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 122,79 km², zamieszkała przez ok. 3 609 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 34,02 os/km². Użytki rolne stanowią – 87%, grunty leśne 7%, powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 26, liczba gospodarstw wynosi 1825.

Pierwsza inwentaryzacja została przeprowadzona przez pracowników gminy i sołtysów w 2006r. Powstała baza danych uzupełniana jest o informacje uzyskane od osób prywatnych oraz sołtysów poszczególnych sołectw.

W lipcu 2008 roku opracowany został „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Komarów – Osada na lata 2008-2032”.

Tabela nr 18. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Komarów – Osada (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Antoniówka	Płyty azbestowo-cementowe	33 467,5/bd	bd

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
2.	Dub	Płyty azbestowo-cementowe	27 666,2/bd	bd
3.	Huta Komarowska	Płyty azbestowo-cementowe	4 615/bd	bd
4.	Janówka Wschodnia	Płyty azbestowo-cementowe	18 728/bd	bd
5.	Janówka Zachodnia	Płyty azbestowo-cementowe	28 777,3/bd	bd
6.	Kadłubiska	Płyty azbestowo-cementowe	20 109/bd	bd
7.	Komarów Dolny	Płyty azbestowo-cementowe	13 939/bd	bd
8.	Komarów Górny	Płyty azbestowo-cementowe	6 909/bd	bd
9.	Komarów Osada	Płyty azbestowo-cementowe	42 344/bd	bd
10.	Komarów Wieś	Płyty azbestowo-cementowe	37 994,2/bd	bd
11.	Kraczew	Płyty azbestowo-cementowe	8 425/bd	bd
12.	Krzywystok	Płyty azbestowo-cementowe	12 602/bd	bd
13.	Krzywystok Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	2 404/bd	bd
14.	Księżostany	Płyty azbestowo-cementowe	9 768/bd	bd
15.	Księżostany Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	12 653/bd	bd
16.	Ruszczyna	Płyty azbestowo-cementowe	16 438/bd	bd
17.	Sosnowa Dębowa	Płyty azbestowo-cementowe	9 032/bd	bd

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
18.	Swaryczów	Płyty azbestowo-cementowe	7 761,54/bd	bd
19.	Śniatycze	Płyty azbestowo-cementowe	28 448,7/bd	bd
20.	Tomaszówka	Płyty azbestowo-cementowe	11 867/bd	bd
21.	Tuczapy	Płyty azbestowo-cementowe	5 790/bd	bd
22.	Wolica Brzozowa	Płyty azbestowo-cementowe	17 789,5/bd	bd
23.	Wolica Brzozowa Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	14 923,7/bd	bd
24.	Wolica Śniatycka	Płyty azbestowo-cementowe	26 540,8/bd	bd
25.	Zubowice	Płyty azbestowo-cementowe	34 214/bd	bd
26.	Zubowice Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	8 885/bd	bd
Razem			462 001,44	12 910,09m²

Źródło: Dane Urzędu Gminy Komarów -Osada

Tabela nr 19. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy Komarów – Osada, będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.20101r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	Budynek szkoły podstawowej	Dub 62 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	798
2.	Budynek szkoły podstawowej i budynek gospodarczy	Antoniówka 72 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	255
3.	Budynek byłej szkoły podstawowej	Janówka Zachodnia 23 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	550

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
4.	Budynek szkoły podstawowej	Zubowice 19 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	910
5.	Budynek gospodarczy i hale warsztatowe	Zubowice 58 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	1 340
6.	Budynek byłej szkoły podstawowej	Kraczew 38A 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	180
7.	Budynek byłego sklepu i remiza	Wolica Brzozowa – Kolonia 20 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	152
8.	Remiza	Krzywystok 30 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	140
9.	Dom nauczyciela	Komarów Wieś 73 22-435 Komarów – Osada	Płyty azbestowo-cementowe	600
10.	Mieszkanie chronione Komarów – Osada	Ul. Polna 1 22-435 Komarów-Osada	Płyty azbestowo-cementowe	120
Razem				5 045

Źródło: Dane Urzędu Gminy Komarów – Osada

Tabela nr 20 . Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie Gminy Komarów Osada- stan na dzień 31.12.2006 r.

Lp.	Miejscowość (nazwa)	Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych [m ²] (płyty faliste i płaskie) – miejscowość łącznie	Stopień pilności wymiany [m ²] (w rozbiću na stopnie: I, II, III)		
			I	II	III
1.	Antoniówka	33 467,5	2 008,1	15 395,1	16 064,4
2.	Dub	27 666,2	1 660,0	12 726,5	13 279,8
3.	Huta Komarowska	4 615	276,9	2 122,9	2 215,2
4.	Janówka Wschodnia	18 728	1 123,7	8 614,9	8 989,4
5.	Janówka Zachodnia	28 777,3	1 726,6	13 237,6	13 813,1
6.	Kadłubiska	20 109	1 206,5	9 250,1	9 652,3
7.	Komarów Dolny	13 939	836,3	6 411,9	6 690,7
8.	Komarów Górny	6 909	414,5	3 178,1	3 316,3
9.	Komarów Osada	42 344	2 540,6	19 478,2	20 325,1
10.	Komarów Wieś	37 994,2	2 279,7	17 477,3	18 237,2
11.	Kraczew	8 425	505,5	3 875,5	4 044,0

Lp.	Miejscowość (nazwa)	Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych [m ²] (płyty faliste i płaskie) – miejscowość łącznie	Stopień pilności wymiany [m ²] (w rozbiću na stopnie: I, II, III)		
			I	II	III
12.	Krzywystok	12 602	756,1	5 796,9	6 049,0
13.	Krzywystok Kolonia	2 404	144,2	1 105,8	1 153,9
14.	Księżostany	9 768	586,1	4 493,3	4 688,6
15.	Księżostany Kolonia	12 653	759,2	5 820,4	6 073,4
16.	Ruszczyzna	16 438	986,3	7 561,5	7 890,2
17.	Sosnowa Dębowa	9 032	541,9	4 154,7	4 335,4
18.	Swaryczów	7 761,54	465,7	3 570,3	3 725,5
19.	Śniatycze	28 448,7	1 706,9	13 086,4	13 655,4
20.	Tomaszówka	11 867	712,0	5 458,8	5 696,2
21.	Tuczapy	5 790	347,4	2 663,4	2 779,2
22.	Wolica Brzozowa	17 789,5	1 067,4	8 183,2	8 539,0
23.	Wolica Brzozowa Kolonia	14 923,7	895,4	6 864,9	7 163,4
24.	Wolica Śniatyczna	26 450,8	1 587,0	12 167,4	12 696,4
25.	Zubowice	34 214	2 052,8	15 738,4	16 422,7
26.	Zubowice Kolonia	8 885	533,1	4 087,1	4 264,8
	RAZEM	462 001,44	27 720,1	212 520,7	221 760,7

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Komarów Osada (Program usuwania wyrobów zawierających azbest).

Tabela nr 21. Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych (płyt azbestowo -cementowych) na terenie nieruchomości Gminy Komarów Osada

Stopień pilności*	Masa w Mg	Udział %
I stopień pilności >65 punktów	308,25	6
II stopień pilności 40-60 punktów	2 363,25	46
III stopień pilności <35 punktów	2 466,00	48
Razem:	5 137,50	100

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Komarów Osada (Program usuwania wyrobów zawierających azbest).

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej oraz rury wodociągowe, z których wykonany został wodociąg w m. Janówka. Długości rur wynosi 10 000 mb (103,4Mg). Na zinwentaryzowanych budynkach znajduje się 462 001,44 m² płyt azbestowo - cementowych. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Komarów Osada – 42 344 m² płyt azbestowo – cementowych.

W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji dokonano również oceny stanu technicznego

pokryć dachowych wykonanych z eternitu. W trzy stopniowej skali pilności usuwania wyrobów zawierających azbest, ilość wyrobów zaliczonych do I stopniu pilności - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie, wynosi 27 720,1 m², z czego największa ilość, bo aż 2 540,6 m² znajduje się na terenie gminy Komarów Osada. Do II stopnia pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku, wynosi 212 520,7 m² a do III stopnia ilości wymiany zakwalifikowano 21 760,7 m² wyrobów zawierających azbest.

Inwentaryzacja azbestu aktualizowana jest corocznie. Zgodnie z prowadzonymi aktualizacjami, w latach 2007-2009 unieszkodliwiono 142,011Mg (12 910,09m²), wyrobów azbestowych w związku z czym, stan na dzień 31.12.2009r. kształtuje się następująco:

- budynki stanowiące własność osób fizycznych 454 961,44m²/3593 budynków,
- budynki stanowiące mienie komunalne 3 626,00 m²/10 budynków,
- rury wodociągowe 10 000 m.

W latach 2006-2010, z terenu gminy usunięto 12 910, 09 m² wyrobów azbestowych, które unieszkodliwiono poprzez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II, eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych „WOD - BUD” Sp. z o.o. w Kraśniku.

11.7. Gmina Łabunie

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 87,48 km², zamieszkała przez ok. 6 273 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 71,7 os/km². Użytki rolne stanowią 74%, grunty leśne 20%, powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 13.

Pierwsza inwentaryzacja została przeprowadzona w roku 2005. Objęto nią 3238 budynków, jest ona aktualizowana corocznie.

W maju 2007r. opracowany został „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Łabunie na lata 2007-2032”.

Tabela nr 22. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Łabunie (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest sołectwo	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Dąbrowa	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	150/2	150
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	5 955/44	120
2.	Bródek	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	4 286/38	218
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	13 573/114	293
3.	Barchaczów	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	3 552/30	606
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	28 562/224	983
4.	Łabunie	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	14 485,5/128	2 970
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	51 397,5/492	2 149
5.	Łabuńki Pierwsze	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	14 016/107	2250
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	41 687/360	2 049,6
6.	Łabuńki Drugie	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	6 102/56	532

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest sołectwo	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	18 422,5/139	296
7.	Wierzbie	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	3 589/31	508
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	24 389/162	535
8.	Ruszów	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	6 605/66	1 720
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	31 566/308	1 203,5
9.	Ruszów Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	932/9	211
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	10 298/76	403
10.	Majdan Ruszowski	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	9 019/72	450
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	16 651/132	170
11.	Wólka Łabuńska	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	7 189/76	718
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	30 624,5/343	878
12.	Mocówka	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	1 501,7/14	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest sołectwo	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	11 088,1/90	0
13.	Łabunie - Reforma	Płyty azbestowo-cementowe płaskie	1 749,5/22	288
		Płyty azbestowo-cementowe faliste	8 118,3/103	67
Razem			365 508,6/ 3 238 (4 020,59Mg)	19 768,1

Źródło: Dane Urzędu Gminy Łabunie.

Tabela nr 23. Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie Gminy Łabunie– stan na dzień 31.12.2006 r.

Lp.	Miejscowość (nazwa)	Ilość budynków pokrytych „eternitem”	Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych [m ²] (płyty faliste i płaskie) – miejscowość łącznie	Stopień pilności wymiany [m ²] (w rozbiściu na stopnie: I, II, III)		
				I	II	III
1.	Barchaczów	260	32 523	1 951	15 611	14 961
2.	Bródek	156	17 544	1 053	8 421	8 070
34..	Dąbrowa	47	6 126	368	2 940	2 818
5.	Majdan Ruszowski	209	25 704	1 542	12 338	11 824
6.	Mocówka	100	12 050	723	5 784	5 543
7.	Łabunie	583	65 227	3 914	31 309	30 004
8.	Łabunie-Reforma	128	10 115	607	4 855	4 653
9.	Łabuńki Drugie	198	24 485	1 469	11 753	11 263
10.	Łabuńki Pierwsze	488	57 550	3 453	27 624	26 473
11.	Ruszów	316	38 150	2 289	18 312	17 549
12.	Ruszów-Kolonia	78	10 595	636	5 086	4 874
13.	Wierzbie	196	28 227	1 694	13 549	12 984
14.	Wólka Łabuńska	428	37 715	2 263	18 103	17 349
RAZEM		3 187	366 011	21 961	175 685	168 365

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Łabunie (Program usuwania azbestu)

Wyroby zawierające azbest to głównie płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie, którymi pokryte są dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, jak również obiektów użyteczności publicznej oraz płyty zdjęte z dachów i zalęgające na posesjach. Na terenie gminy nie występują wodociągowe rury azbestowo-cementowe. Zinwentaryzowano 3 238 obiektów, pokrytych 365 508,6 m², płytami azbestowo- cementowymi. W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji dokonano również oceny stanu technicznego pokryć dachowych wykonanych z eternitu.

W trzy stopniowej skali pilności usuwania wyrobów zawierających azbest, ilość wyrobów zaliczonych do I stopnia pilności - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie, wynosi 21 961 m² z czego największa ilość, bo aż 3 914 m² znajduje się na terenie gminy Łabunie. Do II stopnia pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku, wynosi 175 685 m², a do III stopnia ilości wymiany zakwalifikowano 168 365 m² wyrobów zawierających azbest. Największe ilości azbestu i wyrobów azbestowych zaliczonych do II i III stopnia ilości również występuje na terenie gminy Łabunie: 31 309 m² – II stopień i 30 004 m² – III stopień.

W latach 2005-2009, na składowisku w m. Zarzecze II , eksploatowanym przez WOD - BUD Kraśnik, unieszkodliwiono 19 768,1 m² (1 797,1Mg) wyrobów azbestowych.

Wójt Gminy Łabunie zarządzeniem nr 10 z dnia 29 marca 2010 ustalił „Regulamin udzielania dofinansowania osobom fizycznym usługi usuwanie wyrobów zawierających azbest z posesji położonych na terenie gminy Łabunie”.

11.8. Gmina Miączyn

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 155,91 km² , zamieszkała przez ok. 6 346 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 40,5 os/km². Użytki rolne stanowią 83%, grunty leśne 10%, powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 21.

Inwentaryzacja wykonana została w oparciu o własne informacje będące w posiadaniu gminy, informacje uzyskane od właścicieli nieruchomości oraz sołtysów poszczególnych sołectw. Gmina posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Miączyn”. Program jest w trakcie zatwierdzania przez Radę Gminy.

Tabela nr 24. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Miączyn (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w (m ²) (2006-2010)
1.	Czartoria	Płyty azbestowo-cementowe	10 950/bd	0
2.	Frankamionka	Płyty azbestowo-cementowe	8 572,73/bd	0
3.	Gdeszyn	Płyty azbestowo-cementowe	11 904,54/bd	0
4.	Gdeszyn Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	20 163,64/bd	0
5.	Horyszów	Płyty azbestowo-cementowe	34 563,64/bd	0
6.	Horyszów Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	6 400/bd	0
7.	Koniuchy	Płyty azbestowo-cementowe	18 463,64/bd	0
8.	Koniuchy Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	13 681,82/bd	0
9.	Kotlice	Płyty azbestowo-cementowe	37 833,64/bd	0
10.	Kotlice Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	10 545,45/bd	0
11.	Miączyn	Płyty azbestowo-cementowe	43 600/bd	0
12.	Miączyn Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	22 754,54/bd	0
13.	Miączyn Stacja	Płyty azbestowo-cementowe	17 300/bd	0
14.	Ministrówka	Płyty azbestowo-cementowe	6 318,18/bd	0
15.	Niewirków	Płyty azbestowo-cementowe	26 809,09/bd	0
16.	Niewirków Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	17 345,45/bd	0
17.	Poddąbrowa	Płyty azbestowo-cementowe	14 072,73/bd	0
18.	Świdniki	Płyty azbestowo-cementowe	38 809,09/bd	0
19.	Zawalów	Płyty azbestowo-cementowe	45 954,54/bd	0
20.	Zawalów Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	20 836,36/bd	0
21.	Żuków	Płyty azbestowo-cementowe	30 254,54/bd	0
Razem			457 133,63 (5 028,47Mg)	0

Źródło: Dane Urzędu Gminy Miączyn.

Wyroby zawierające azbest, to głównie płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie, którymi pokryte są dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, jak również obiektów użyteczności publicznej oraz płyty zdjęte z dachów i zalęgające na posesjach. Na terenie Gminy nie występują wodociągowe rury azbestowo-cementowe. Na zinwentaryzowanych obiektach zalega 457 133,63 m², płyt azbestowo- cementowych. W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji nie dokonano oceny stanu technicznego pokryć dachowych wykonanych z eternitu.

11.9. Gmina Nielisz

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 113,16 km², zamieszkała przez ok. 6 089 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 53,8 os/km². Użytki rolne stanowią 80%, grunty leśne 14% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 22, liczba gospodarstw – 1 423.

Pierwsza inwentaryzacja przeprowadzona została w 2005 roku przez pracowników urzędu. Następnie uzupełniana była o informacje pozyskane od mieszkańców gminy i sołtysów. W maju br. inwentaryzację przeprowadziła firma zewnętrzna.

Gmina posiada wykonany „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gminy Nielisz”.

Tabela nr 25. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Nielisz (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Deszkowice Kolonia	Płyty azbestowo -cementowe	6 470/72	0
2.	Gruszka Duża	Płyty azbestowo -cementowe	31 648/84	0
3.	Gruszka Duża Kolonia	Płyty azbestowo -cementowe	21 086/146	0
4.	Gruszka Mała Pierwsza	Płyty azbestowo -cementowe	9 210/64	0
5.	Gruszka Mała Druga	Płyty azbestowo -cementowe	10 690/98	0
6.	Krzak	Płyty azbestowo -cementowe	19 422/118	170
7.	Kolonia Emska	Płyty azbestowo -cementowe	6 802/65	150
8.	Nawóz	Płyty azbestowo -cementowe	31 059/1167	150

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
9.	Nielisz	Płyty azbestowo-cementowe	30 157/203	359
10.	Ruskie Piaski	Płyty azbestowo-cementowe	30 907/284	170
11.	Staw Noakowski	Płyty azbestowo-cementowe	37 747/167	120
12.	Staw Noakowski Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	18 396/156	0
13.	Staw Ujazdowski	Płyty azbestowo-cementowe	21 514/147	0
14.	Staw Ujazdowski Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	6 496/59	0
15.	Średnie Duże	Płyty azbestowo-cementowe	16 405/129	90
16.	Średnie Małe	Płyty azbestowo-cementowe	10 479/110	295
17.	Ujazdów	Płyty azbestowo-cementowe	25 616/244	0
18.	Wólka Nieliska	Płyty azbestowo-cementowe	12 183/118	120
19.	Wólka Złojcka	Płyty azbestowo-cementowe	18 234/122	210
20.	Złojec	Płyty azbestowo-cementowe	51 440/354	362
21.	Zarudzie	Płyty azbestowo-cementowe	17 010/118	0
22.	Zamszany Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	10 930/52	0
Razem			453 901/3 077	2 196

Źródło: Dane Urzędu Gminy Nielisz.

Tabela nr 26. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	Agnieszka Wal – Sklep z artykułami do produkcji rolnej	Staw Noakowski 100	Płyty azbestowo-cementowe faliste	420
2.	Salon fryzjerski – Róża Martyniak	Staw Noakowski 100	Płyty azbestowo-cementowe faliste	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych informacji.

Wyroby zawierające azbest to głównie płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie, którymi pokryte są dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, jak również obiektów użyteczności publicznej oraz płyty zdjęte z dachów i zalęgające na posesjach. Na terenie Gminy nie występują wodociągowe rury azbestowo-cementowe. Zinwentaryzowano 3 077 obiektów, pokrytych 453 901 m², płytami azbestowo-cementowymi.

W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji nie dokonano oceny stanu technicznego pokryć dachowych wykonanych z eternitu. Największe ilości azbestu i wyrobów azbestowych – 51 440 m² występują na terenie sołectwa Złojec. W sołectwach: Gruszka Duża, Nawóz, Nielisz, Ruskie Piaski i Staw Noakowski znajduje się do wymiany po 30 tys. m², płyt azbestowo - cementowych.

W latach 2005-2009, na składowisku w Kraśniku Piaski, Zarzecze II, eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Usług Budowlanych „WOD - BUD” Sp. z o.o. w Kraśniku., unieszkodliwiono 2 196 m² wyrobów azbestowych.

11.10. Gmina Radecznicza

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 109,8 km², zamieszkała przez ok. 6 229 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 60 os/km². Użytki rolne stanowią 74%, grunty leśne 18% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 19.

Tabela nr 27. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Radecznicza (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Kolonia Gorajec Zagroble	Płyty azbestowo – cementowe faliste	12 360	0
2	Podborcze	Płyty azbestowo – cementowe faliste	17 658	0
3.	Gorajec Zagroble	Płyty azbestowo – cementowe faliste	41 055	0
4.	Gorajec Zastawie	Płyty azbestowo – cementowe faliste	49 510	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
5.	Gruszka Zaporska	Płyty azbestowo – cementowe faliste	50 070	0
6	Latyczyn	Płyty azbestowo – cementowe faliste	58 879	0
7	Mokrelipie	Płyty azbestowo – cementowe faliste	36 230	0
8	Podlesie Małe	Płyty azbestowo – cementowe faliste	9 846	0
9	Podlesie Duże	Płyty azbestowo – cementowe faliste	22 498	0
10	Radecznicza	Płyty azbestowo – cementowe faliste	33 629	0
11	Trzęsiny	Płyty azbestowo – cementowe faliste	8 755	0
12	Wólka Czarnostocka	Płyty azbestowo – cementowe faliste	12 615	0
13	Zaburze	Płyty azbestowo – cementowe faliste	44 442	0
14	Zakłodzie	Płyty azbestowo – cementowe faliste	32 906	0
15	Zaporze	Płyty azbestowo – cementowe faliste	33 051	0
16	Czarnystok	Płyty azbestowo – cementowe faliste	64 553	0
17	Dzielce	Płyty azbestowo – cementowe faliste	6 525	0
18	Gaj Gruszczański	Płyty azbestowo – cementowe faliste	15 457	0
19	Gorajec Stara Wieś	Płyty azbestowo – cementowe faliste	29 076	0
Razem			579 115	0

Źródło: Dane Urzędu Gminy Radecznicza.

Tabela nr 28. Stopień pilności usuwania azbestu (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Sołectwo	Stopień I w m ²	Stopień II w m ²	Stopień III w m ²
1.	Zaporze	2 350	6 505	6 568
2.	Zakłodzie	1 364	7 738	23 804
3.	Zaburze	2 700	12 985	28 757
4.	Wólka Czarnostocka	0	3 470	9 145
5.	Trzęsiny	90	2 290	6 375
6.	Radecznicza	2 054	7 190	24 385
7.	Podborcze	822	3 729	13 107
8.	Polesie Duże	1 080	3 737	17 681
9.	Polesie Małe	714	2 179	6 953
10.	Mokrelipie	1 570	14 610	10 050
11.	Latyczyn	3 947	16 767	38 165
12.	Kol. Gorajec Zagroble	280	0	0

Źródło: Dane Urzędu Gminy Radecznicza

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. W inwentaryzacji nie wyszczególniono ilości poszczególnych rodzajów płyt. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Czarnystok, na terenie którego wyrobami zawierającymi azbest pokrytych jest 64 553 m² budynków.

11.11. Gmina Skierbieszów

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 139,17 km², zamieszkała przez ok. 5 938 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 40,8 os/km². Użytki rolne stanowią 80%, grunty leśne 14% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 30.

Inwentaryzacja przeprowadzona została w 2009r. przez pracowników urzędu i sołtysów poszczególnych sołectw. Gmina posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gminy Skierbieszów”.

Tabela nr 29. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Skierbieszów (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Dębowiec	Płyty azbestowo –cementowe faliste	19 547/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	19 547/bd	
2.	Dębowiec Kolonia	Płyty azbestowo –cementowe faliste	3 417/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 805/bd	
3.	Drewniki	Płyty azbestowo –cementowe faliste	3 952/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 631/bd	
4.	Hajowniki	Płyty azbestowo –cementowe faliste	6 570/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 440/bd	
5.	Huszczka Duża	Płyty azbestowo –cementowe faliste	11 526/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 959/bd	
6.	Huszczka Mała	Płyty azbestowo –cementowe faliste	5 856/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	700/bd	
7.	Iłowiec	Płyty azbestowo –cementowe faliste	10 180/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 080/bd	
8.	Kalinówka	Płyty azbestowo –cementowe faliste	8 610/bd	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 160/bd	
9.	Lipina Nowa	Płyty azbestowo –cementowe faliste	8 929/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	3 680/bd	
10.	Lipina Stara	Płyty azbestowo –cementowe faliste	7 232/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	640/bd	
11.	Majdan Skierbieszowski	Płyty azbestowo –cementowe faliste	13 611/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	4 079/bd	
12.	Marcinówka	Płyty azbestowo –cementowe faliste	2 033/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	934/bd	
13.	Osiczyna	Płyty azbestowo –cementowe faliste	9 778/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 030/bd	
14.	Podhuszczka	Płyty azbestowo –cementowe faliste	7 315/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 098/bd	
15.	Podwysokie	Płyty azbestowo –cementowe faliste	13 269/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	4 187/bd	
16.	Sady	Płyty azbestowo –cementowe faliste	8 976/bd	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	3 563/bd	
17.	Skierbieszów	Płyty azbestowo –cementowe faliste	38 701/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	8 788/bd	
18.	Skierbieszów Kolonia	Płyty azbestowo –cementowe faliste	11 675/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 730/bd	
19.	Sławęcın	Płyty azbestowo –cementowe faliste	3 021/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 475/bd	
20.	Sulmice	Płyty azbestowo –cementowe faliste	25 670/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	8 800/bd	
21.	Szorcówka	Płyty azbestowo –cementowe faliste	2 880/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	180/bd	
22.	Wiszenki	Płyty azbestowo –cementowe faliste	3 903/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 988/bd	
23.	Wiszenki Kolonia	Płyty azbestowo –cementowe faliste	6 837/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	3 395/bd	
24.	Wysokie Drugie	Płyty azbestowo –cementowe faliste	4 187/bd	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 517/bd	
25.	Wysokie Pierwsze	Płyty azbestowo –cementowe faliste	10 145/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 210/bd	
26.	Zabytów	Płyty azbestowo –cementowe faliste	7 540/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 070/bd	
27.	Zawoda	Płyty azbestowo –cementowe faliste	10 416/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	2 060/bd	
28.	Zrąb	Płyty azbestowo –cementowe faliste	8 565/bd	0
		Płyty azbestowo –cementowe płaskie	1 662/bd	
Razem 362 760			Faliste / 274 312	0
			Płaskie /88 448	

Źródło: Dane Urzędu Gminy Skierbieszów

Tabela nr 30. Stopień pilności usuwania azbestu.

Lp.	Sołectwo	Stopień I w m ²	Stopień II w m ²	Stopień III w m ²
1.	Dębowiec	170	0	29 147
2.	Dębowiec Kolonia	842	3 559	1 378
3.	Drewniki	0	357	5 228

Lp.	Sołectwo	Stopień I w m ²	Stopień II w m ²	Stopień III w m ²
4.	Hajowniki	80	4 340	4 590
5.	Huszczka Duża	0	298	13 187
6.	Huszczka Mała	100	2 695	3 700
7.	Iłowiec	0	7 360	4 900
8.	Kalinówka	0	2 200	7 590
9.	Lipina Nowa	263	3 108	9 218
10.	Lipina Stara	0	871	7 000
11.	Majdan Skierbieszowski	0	7 475	10 215
12.	Marcinówka	0	250	2 711
13.	Osiczyna	0	6 947	4 834
14.	Podhuszczka	207	570	5 836
15.	Podwysokie	0	717	16 739
16.	Sady	392	4 939	7 228

Lp.	Sołectwo	Stopień I w m ²	Stopień II w m ²	Stopień III w m ²
17.	Skierbieszów	2 122	22 774	31 177
18.	Skierbieszów Kolonia	0	6 770	7 635
19.	Sławęcین	0	3 796	700
20.	Sulmice	0	0	34 470
21.	Szorcówka	0	1 389	1 660
22.	Wiszenki	0	0	6 391
23.	Wiszenki Kolonia	294	6 590	3 348
24.	Wysokie Drugie	1 207	2 184	2 313
25.	Wysokie Pierwsze	130	9 485	1 740
26.	Zabytów	0	3 970	4 540
27.	Zawoda	0	5 426	7 050
28.	Zrąb	2 142	4 232	3 844

Źródło: Opracowanie własne, dane gminy.

Wyroby zawierające azbest to głównie płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie, którymi pokryte są dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych, jak również obiektów użyteczności publicznej oraz płyty zdjęte z dachów i zalęgające na posesjach. Na terenie Gminy nie występują wodociągowe rury azbestowo-cementowe. Zinwentaryzowano występowanie 362 760 m², płytami azbestowo- cementowymi: 274 312 m² płyt falistych

i 88 448 m² płyt płaskich..

W trakcie przeprowadzanych inwentaryzacji nie dokonano oceny stanu technicznego pokryć dachowych wykonanych z eternitu ale dokonano podziału płyt na faliste i płaskie. Największe ilości azbestu i wyrobów azbestowych –25 670 m² występują na terenie sołectwa Sulmice.

11.12. Gmina Sitno

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 112,07 km², zamieszkała przez ok. 6 982 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 60,5 os/km². Użytki rolne stanowią 83%, grunty leśne 11% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 20, liczba gospodarstw 1500.

Inwentaryzacja przeprowadzona została w roku 2008, przez pracowników urzędu i sołtysów poszczególnych sołectw. Nie była aktualizowana.

Gmina posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gminy Sitno”.

Tabela nr 31. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy Sitno (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m²/ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m² (2006-2010)
1.	Gmina Sitno, sołectwa – Boży Dar, Cześniki, Cześniki – Kolonia, Cześniki Kolonia Górna, Czołki, Horyszów Polski, Horyszów Stara Kolonia, Horyszów-Nowa Kolonia, Janówka, Jarosławiec, Jarosławiec Górny, Karp, Kolonia Sitno, Kornelówka, Kolonia Kornelówka, Sitno, Stabrów, Stanisławka, Rozdoły, Wólka Horyszowska.	Płyty azbestowo-cementowe faliste (pokrycia dachowe)	454 650/3 568	2 606/ 2 009
		Płyty azbestowo-cementowe płaskie (pokrycia dachowe)	228 084/ 3 568	5 239/ 2 009
Razem			682 734/3568	7 845

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sitno.

Tabela nr 32. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Sitno (stan na 01.06.2008r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Sitno	Płyty azbestowo – cementowe faliste	28 166	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	14 361/288	-
2.	Sitno Kolonia	Płyty azbestowo – cementowe faliste	31 149	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	16 078/285	-
3.	Boży Dar	Płyty azbestowo – cementowe faliste	28 590	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	13 176/126	-
4.	Cześniki	Płyty azbestowo – cementowe faliste	50 656	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	11 096/259	-
5.	Cześniki Kolonia, Cześniki Kolonia Górna	Płyty azbestowo – cementowe faliste	32 220	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	9 042/205	-
6.	Czołki	Płyty azbestowo – cementowe faliste	19 458	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	23 797/254	-
7.	Horyszów Nowa Kolonia	Płyty azbestowo – cementowe faliste	11 186	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	5 615/112	-
8.	Horoszów Polski	Płyty azbestowo – cementowe faliste	33 688	-

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	32 429/309	-
9.	Horosów Stara Kolonia	Płyty azbestowo – cementowe faliste	12 219	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	5 563/84	-
10.	Janówka	Płyty azbestowo – cementowe faliste	11 683	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	5 258/98	-
11.	Jarosławiec	Płyty azbestowo – cementowe faliste	54 670	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	18 717/329	-
12.	Jarosławiec Górny	Płyty azbestowo – cementowe faliste	15 663	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	8 103/126	-
13.	Karp	Płyty azbestowo – cementowe faliste	11 955	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	6 438/87	-
14.	Kolonia Kornelówka	Płyty azbestowo – cementowe faliste	3 401	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie-	820/29	-
15.	Kornelówka	Płyty azbestowo – cementowe faliste	20 439	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	16 455/225	-

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
16.	Rozdoły	Płyty azbestowo – cementowe faliste	21 754	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	7 509/175	-
17.	Stabrów	Płyty azbestowo – cementowe faliste	45 376	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	21 21/374	-
18.	Stanisławka	Płyty azbestowo – cementowe faliste	15 200	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	6 385/154	-
19.	Wólka Horyszowska	Płyty azbestowo – cementowe faliste	6 907	-
		Płyty azbestowo – cementowe płaskie	6 031/49	-
Razem – 682 734		Płyty faliste	454 650	2 606
		Płyty płaskie	228 084/3 568	5 239

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sitno.

Wyrobami azbestowymi i zawierającymi azbest występującymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste w ilości 454 650 m² i płyty płaskie 228 084 m² w ilościach pokrywających 3 568 obiektów. Największe ilości występują w sołectwie Czołki – 19 458 m² płyt falistych i 23 797 m² płyt płaskich, które zalegają na 254 obiektach.

W trakcie inwentaryzacji nie przeprowadzono oceny stanu technicznego pokryć dachowych. Proces unieszkodliwiania odpadów azbestowych ma miejsce na składowisku odpadów niebezpiecznych w m. Dobrów 8, 28 -142 Tuczępy, zarządzający składowiskiem Środowisko i Innowacje sp. z o.o. Dobrów 8, zarządzanym przez Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. Dobrów 8, 28- 124 Tuczępy.

11.13. Gmina Sulów

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 93,48 km², zamieszkała przez ok. 5 075 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 55,7 os/km². Użytki rolne stanowią 86%, grunty leśne 6% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 16, liczba gospodarstw 1406.

Inwentaryzacja przeprowadzona została w roku 2005, przez pracowników urzędu i sołtysów poszczególnych sołectw. Aktualizowana co roku, na podstawie zgłoszeń rolników.

Gmina nie posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gminy Sulów”.

Tabela nr 33. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Sulów (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m²/ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m² (2006-2010)
1.	Deszkowice Pierwsze	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	11 044/ 111	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	2 859/ 38	0
2.	Deszkowice Drugie	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	6 720/ 54	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	1 084/ 11	0
3.	Kawęczyn - Kolonia	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	610/ 3	0
4.	Kitów	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	8 068/ 39	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	3 821/ 21	0
5.	Kulików	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	9 355/ 65	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	2 934/ 11	0
6.	Michalów	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	1 410/ 13	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	2 335/ 22	0
7.	Rozłopy - Kolonia	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	577/ 6	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	100/ 2	0
8.	Rozłopy	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	646 /5	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	226/ 2	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
9.	Sąsiadka	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	30 796/ 234	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	16 713/ 125	0
10.	Sułowiec	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	7 740,5/ 46	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	3 967,5/ 23	0
11.	Sułów – Kolonia	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	6 802,5/ 46	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	7 813,5/ 56	0
12.	Sułów	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	7 879/ 67	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	3 592/ 28	0
13.	Sułówek	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	2 082/ 13	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	708/ 4	0
14.	Tworyczów	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	9 046/ 44	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	2 553/ 14	0
15.	Żrebce	Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe faliste	1 410,5/ 8	0
		Pokrycie dachowe – płyty azbestowo-cementowe płaskie	467,5/ 3	0
Razem 153 360 / 1 114			104 186,5	0
			49 173,5	

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sułów

Tabela nr 34. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	Gmina Sułów – budynek remizy OSP	Sułów 143	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	370
2.	Gmina Sułów- budynek po byłej szkole	Deszkowice II 1	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	360
3.	Gmina Sułów- budynek po byłej szkole	Sułowiec 41a	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	375

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
4.	Gmina Sułów- budynek po byłej szkole	Sąsiadka 203	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	475
Razem				1 580

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sułów

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo-cementowe faliste (104 186,5 m²) i płaskie (49 173,5 m²), stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. Zinwentaryzowano 1 114 budynków pokrytych azbestem. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Sąsiadka, gdzie na 359 zinwentaryzowanych obiektach zdeponowanych jest 47 509 m² azbestu. Ponadto na terenie gminy zinwentaryzowano 1 580 m² azbestu zdeponowanego jako pokrycia dachowe obiektów należących do podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.

11.14. Gmina Stary Zamość

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 97,19 km², zamieszkała przez ok. 5 504 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 56,6 os/km². Użytki rolne stanowią 86%, grunty rolne 6% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 18.

Inwentaryzacja przeprowadzona została przez pracowników urzędu i sołtysów poszczególnych sołectw. Aktualizowana jest co roku, na podstawie nieruchomości objętych programem usuwania azbestu.

Gmina posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gminy Stary Zamość”.

Tabela nr 35. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Stary Zamość (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Borowina	Płyty azbestowo-cementowe	16 906/ b.d	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
2.	Chomęciska Duże	Płyty azbestowo-cementowe	33 633/ bd	0
3.	Chomęciska Małe	Płyty azbestowo-cementowe	46 142/ b.d	0
4.	Krasne	Płyty azbestowo-cementowe	16 335,2 / b.d	0
5.	Majdan Sitaniecki	Płyty azbestowo-cementowe	15 820,4/ b.d	0
6.	Nowa Wieś	Płyty azbestowo-cementowe	7 776,58 /b.d	111
7.	Podkrasne	Płyty azbestowo-cementowe	23 401/ b.d	125
8.	Podstary Zamość	Płyty azbestowo-cementowe	27 582/ b.d	130
9.	Stary Zamość	Płyty azbestowo-cementowe	67 427 /b.d	0
10.	Udrycze – Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	8 911,6/b.d	0
11.	Udrycze – Koniec	Płyty azbestowo-cementowe	24 286/b.d	0
12.	Udrycze – Wola	Płyty azbestowo-cementowe	17 101/b.d	135
13.	Wierzba	Płyty azbestowo-cementowe	70 412/b.d	302
14.	Wisłowiec	Płyty azbestowo-cementowe	40 379/b.d	205
Razem			416 112,78/b.d	1 008

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stary Zamość.

Tabela nr 36. Stopień pilności usuwania azbestu.

Lp.	Stopień I w m ²	Stopień I w m ²	Stopień I w m ²
1	247 815,44	155 393,13	30 901,85

Źródło: Dane Urzędu Gminy Stary Zamość (Program usuwania azbestu)

Wyrobami zawierającymi azbest zinwentaryzowanymi na terenie gminy są płyty azbestowo - cementowe, stanowiące pokrycia dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. Największe ilości azbestu występują w sołectwie Wierzba, tj. 70 412 m². Na terenie gminy nie występuje azbest w innej postaci.

Rada Gminy Stary Zamość uchwałą nr XXXV/151/09 z dnia 21 maja 2009r. uchwaliła „Regulamin przyznawania osobom fizycznym dofinansowania na realizację przedsięwzięcia polegającego na usuwaniu wyrobów zawierających azbest z posesji położonych na terenie gminy Stary Zamość”.

11.15. Gmina Zamość

Gmina wiejska, zajmująca powierzchnię 197 km², zamieszkała przez ok. 20 276 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 102,9 os/km². Użytki rolne stanowią 81%, grunty leśne 8% powierzchni gminy. Liczba sołectw wynosi - 34.

Inwentaryzacja przeprowadzona została w roku 2005 przez pracowników urzędu i sołtysów poszczególnych sołectw. Aktualizowana jest co roku, na podstawie nieruchomości objętych programem usuwania azbestu.

Gmina posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gminy Zamość”.

Tabela nr 37. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Zamość (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Kalinowice	Płyty azbestowo-cementowe	23 948/ 225	1 424
2	Szopinek	Płyty azbestowo-cementowe	33 202,5/ 296	1 225,5
3	Białobrzegi	Płyty azbestowo-cementowe	24 262,25/ 215	486
4	Białowola	Płyty azbestowo-cementowe	39 958 / 399	620
5	Borowina Sitaniecka	Płyty azbestowo-cementowe	16 913/ 144	417
6	Bortatycze	Płyty azbestowo-cementowe	23 914,2 / 194	0
7	Bortatycze Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	15 775 / 158	0
8	Chyża	Płyty azbestowo-cementowe	23 269 / 218	498
9	Hubale	Płyty azbestowo-cementowe	12 284 / 114	554
10	Jatutów	Płyty azbestowo-cementowe	34 725 / 311	2 464
11	Lipsko	Płyty azbestowo-cementowe	51 266,5 / 393	935
12	Lipsko Kosobudy	Płyty azbestowo-cementowe	6 788,5 / 71	240
13	Lipsko Polesie	Płyty azbestowo-cementowe	13 427,5 / 161	100
14	Łapiguz	Płyty azbestowo-cementowe	24 384 / 173	759
15	Skokówka	Płyty azbestowo-cementowe	4 552,8 / 92	5 139,2

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
16	Mokre	Płyty azbestowo-cementowe	26 109 / 254	308
17	Płoskie	Płyty azbestowo-cementowe	44 432 / 323	3 133
18	Pniówek	Płyty azbestowo-cementowe	46 647 / 426	2 790
19	Siedliska	Płyty azbestowo-cementowe	28 502 / 245	12 344
20	Siedliska Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	10 797 / 108	0
21	Sitaniec	Płyty azbestowo-cementowe	32 503 / 347	0
22	Sitaniec Kolonia	Płyty azbestowo-cementowe	22 901 / 204	7 106
23	Sitaniec Wolica	Płyty azbestowo-cementowe	27 361 / 247	7 067,5
24	Wieprzec	Płyty azbestowo-cementowe	8 762 / 60	422
25	Wierzchowiny	Płyty azbestowo-cementowe	7 037 / 74	2147
26	Wólka Panińska	Płyty azbestowo-cementowe	11 423,5 / 125	54
27	Wólka Wieprzecka	Płyty azbestowo-cementowe	34 592 / 372	797
28	Wychody	Płyty azbestowo-cementowe	17 038 / 137	715
29	Wysokie	Płyty azbestowo-cementowe	22 069 / 236	862
30	Zalesie	Płyty azbestowo-cementowe	6 095 / 55	199
31	Zarzecze	Płyty azbestowo-cementowe	10 605 / 77	747

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
32	Zawada	Płyty azbestowo-cementowe	48 077,5 / 448	913,5
33	Zwódne	Płyty azbestowo-cementowe	9 253 / 64	50
34	Żdanów	Płyty azbestowo-cementowe	14 358 / 133	880
35	Żdanówek	Płyty azbestowo-cementowe	11 272 / 126	290
Razem			788 504,25 / 7 118	55 686,7

Źródło: Dane Urzędu Gminy Zamość.

Tabela nr 38. Stopień pilności usuwania azbestu.

Lp.	Stopień I w m ²	Stopień I w m ²	Stopień I w m ²
1	30 216,5	737 387,25	21 328,70

Źródło: Opracowanie własne, (Program usuwania azbestu)

Wójt Gminy Zamość zarządzeniem nr 141/2008 z dnia 16 kwietnia 2008r. ustalił „Regulamin dotyczący przyznawania pomocy osobom fizycznym – na usuwanie wyrobów zawierających azbest pochodzących z budynków mieszkalnych i gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy Zamość”.

12. ZBIORCZE ZESTAWIENIE DANYCH WYSTĘPOWANIA AZBESTU NA TERENIE POWIATU ZAMOJSKIEGO

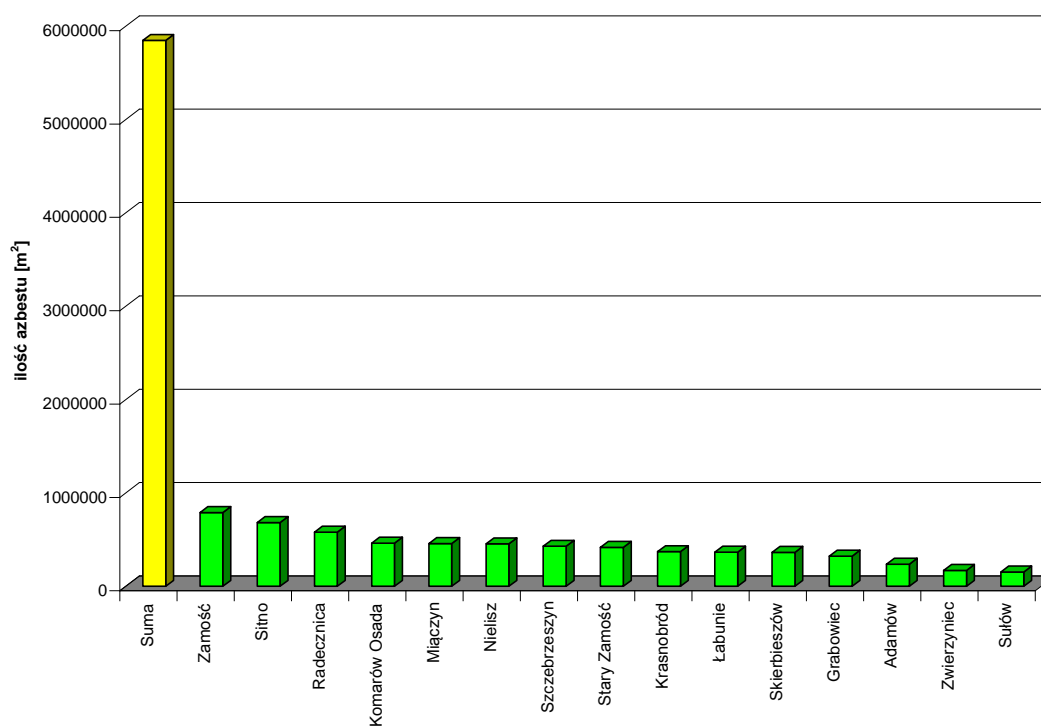
Tabela nr 39. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach powiatu zamojskiego (stan na 30.06.2010r. dane inwentaryzacyjne)

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
1.	Krasnobród	Płyty azbestowo-cementowe	370 270 / 1 450	3 999
2.	Szczebrzeszyn	Płyty azbestowo-cementowe	427 904 / 3 182	2 969,6
3.	Zwierzyniec	Płyty azbestowo-cementowe	170 495 / 1 062	3 316
4.	Adamów	Płyty azbestowo-cementowe	235 859 / 885	6 101
5.	Grabowiec	Płyty azbestowo-cementowe	322 280 / 1 087	0
6.	Komarów Osada	Płyty azbestowo-cementowe	462 001,44 / bd	12 910,09
7.	Łabunie	Płyty azbestowo-cementowe	365 508,6 / 3 238	19 768,1
8.	Miączyn	Płyty azbestowo-cementowe	457 133,63 / bd	0
9.	Nielisz	Płyty azbestowo-cementowe	453 901 / 3 077	2 196
10.	Radecznicza	Płyty azbestowo-cementowe	579 115 / bd	0
11.	Skierbieszów	Płyty azbestowo-cementowe	362 760 / bd	0
12.	Sitno	Płyty azbestowo-cementowe	682 734 / 3 568	7 845
13.	Sułów	Płyty azbestowo-cementowe	153 360 / 1 114	0

Lp.	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Nazwa wyrobu	Powierzchnia występowania w m ² /ilość obiektów zinwentaryzowanych	Ilość odpadów unieszkodliwionych w m ² (2006-2010)
14.	Stary Zamość	Płyty azbestowo-cementowe	416 112,78 / bd	1 008
15.	Zamość	Płyty azbestowo-cementowe	788 504,25 / 7 118	55 686,7
	Razem		6 247 938,70 / 25 781	115 799,49

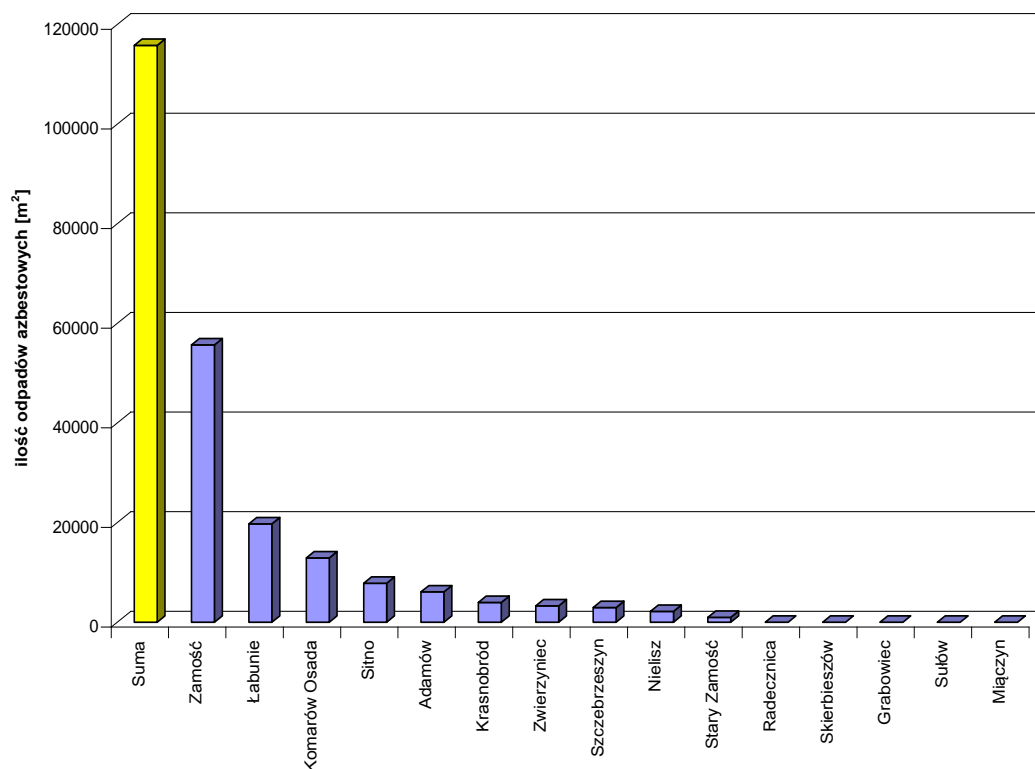
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 9 Ilość azbestu na terenie poszczególnych gmin Powiatu Zamojskiego

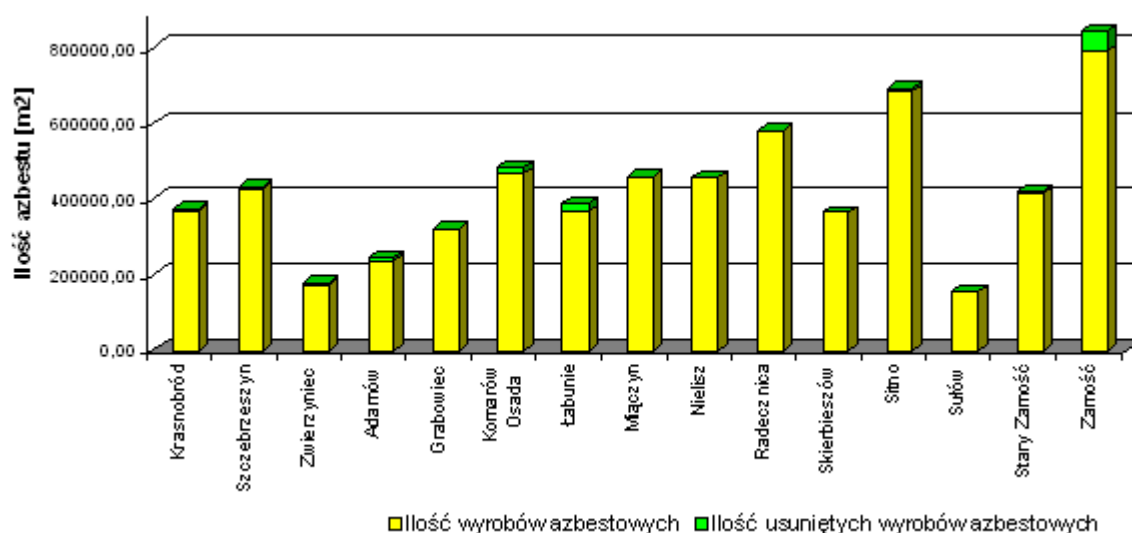
Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 10 Ilość azbestu usuniętego w poszczególnych gminach, Powiatu Zamojskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 11 Ilość wyrobów azbestowych znajdujących się w poszczególnych gminach na terenie Powiatu Zamojskiego oraz ilość usuniętych wyrobów w tych gminach w latach 2006-2010.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 40. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Lp.	Gmina	Nazwa i adres siedziby firmy	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
1.	Krasnobród	Zakład Gospodarki Komunalnej, Majdan Wielki 393	Płyty azbestowo-cementowe faliste	1 100
2.	Szczebrzeszyn	Gmina Szczebrzeszyn Pl. T. Kościuszki 1	Płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie	350
3.	Zwierzyniec	„Perła” Browary Lubelskie, Browar w Zwierzyńcu ul. Browarna	Płyty azbestowo-cementowe faliste	452
		Nadleśnictwo Zwierzyniec, Zamojska 6, 22-470 Zwierzyniec	Płyty azbestowo-cementowe faliste	2 044
4.	Adamów	„PROFESJONAL” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Sp. z o.o. Adamów 8 D/1, 22 – 442 Adamów	Azbest falisty	1 000
		Usługi Tartaczne, Tetercz Jarosław 22-443 Rachodoszcze	Azbest falisty	50
		Szkoła Podstawowa w Bondyrzu 22 – 442 Bondyrz	Azbest falisty	350
5.	Komarów - Osada	Budynek szkoły podstawowej Dub 62, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	798
		Budynek szkoły podstawowej i budynek gospodarczy Antoniówka 72, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	255
		Budynek byłej szkoły podstawowej Janówka Zachodnia 23, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	550
		Budynek szkoły podstawowej Zubowice 19, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	910
		Budynek gospodarczy i hale warsztatowe Zubowice 58, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	1 340
		Budynek byłej szkoły podstawowej Kraczew 38A 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	180

Lp.	Gmina	Nazwa i adres siedziby firmy	Nazwa wyrobu	Powierzchnia w m ²
		Budynek byłego sklepu i remiza, Wolica Brzozowa – Kolonia 20, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	152
		Remiza, Krzywystok 30, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	140
		Dom nauczyciela, Komarów Wieś 73, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	600
		Mieszkanie chronione Komarów – Osada, ul. Polna 1, 22 – 435 Komarów - Osada	Płyty azbestowo-cementowe	120
6.	Nielisz	Agnieszka Wal – Sklep z artykułami do produkcji rolnej, Staw Noakowski 100	Płyty azbestowo-cementowe faliste	420
		Salon fryzjerski – Róża Martyniak, Staw Noakowski 100	Płyty azbestowo – cementowe faliste	
7.	Sułów	Gmina Sułów – budynek remizy OSP, Sułów 143	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	370
		Gmina Sułów- budynek po byłej szkole, Deszkowice II 1	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	360
		Gmina Sułów- budynek po byłej szkole, Sułowiec 41a	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	375
		Gmina Sułów- budynek po byłej szkole, Sąsiadka 203	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	475
	Razem			12 391

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela nr 41. Stopień pilności wymiany azbestu zdeponowanego na terenie poszczególnych gmin Powiatu Zamojskiego (stan na 30.06.2010r.).

Lp.	Gmina	Stopnie pilności wymiany [m ²] (w rozbiści na stopnie I, II, III)		
		I	II	III
1.	Komarów - Osada	27 720,1	212 520,1	221 760,7
2.	Zwierzyniec	0	33 420,0	99 129,0
3.	Grabowiec	0	0	322 280,0
4.	Łabunie	21 961,0	175 685,0	168 365,0
5.	Skierbieszów	8 832,0	123 560,0	265 945,0
6.	Radecznica	16 971,0	85 240,0	220 658,0
7.	Zamość	30 216,5	737 387,25	21 328,70
8.	Stary Zamość	247 815,44	155 393,13	30 901,85
Razem		353 516,04	1 523 205,4	1 251 239,2

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie pozostałych gmin, pomimo że zostały opracowane Programy usuwania azbestu nie oszacowano stanu technicznego pokryć dachowych, z uwzględnieniem konkretnych danych. Stan techniczny został określony jako dobry lub zły. Szczegółowa inwentaryzacja zawierająca również opis stanu technicznego pokryć dachowych z wyszczególnieniem rodzajów budynków, na których zdeponowany jest azbest została przeprowadzona na terenie gmin: Radecznica, Stary Zamość i Zamość.

Na podstawie otrzymanych danych określono, że w Powiecie Zamojskim występuje 353 516,04 m² wyrobów zawierających azbest, które zostały zakwalifikowane do I stopnia pilności wymiany, 1 523 205,4 m² – do II stopnia pilności wymiany oraz 1 251 239,2 m² – do III stopnia pilności wymiany. Z otrzymanych danych trudno jest oszacować dokładnie stopień pilności usuwania azbestu dla poszczególnych sołectw czy też całych gmin Powiatu Zamojskiego, gdyż nie wszystkie gminy dokonały takiej oceny. Z informacji uzyskanych z poszczególnych gmin wynika, iż podstawą prowadzonej bazy danych są pierwsze inwentaryzacje przeprowadzone w latach 2004-2005 inwentaryzacje z natury, które nie zawsze zawierały szczegółowe dane dotyczące rodzajów dachów czy budynków oraz ich stanu technicznego. Stworzone bazy danych są aktualizowane o informacje pochodzące od

mieszkańców, którzy nie oceniają stanu technicznego pokryć dachowych, lecz informują o ewentualnym usunięciu pokrycia dachowego lub też chęci usunięcia.

Wykaz szczegółowych danych zawiera załącznik nr 1 do programu.

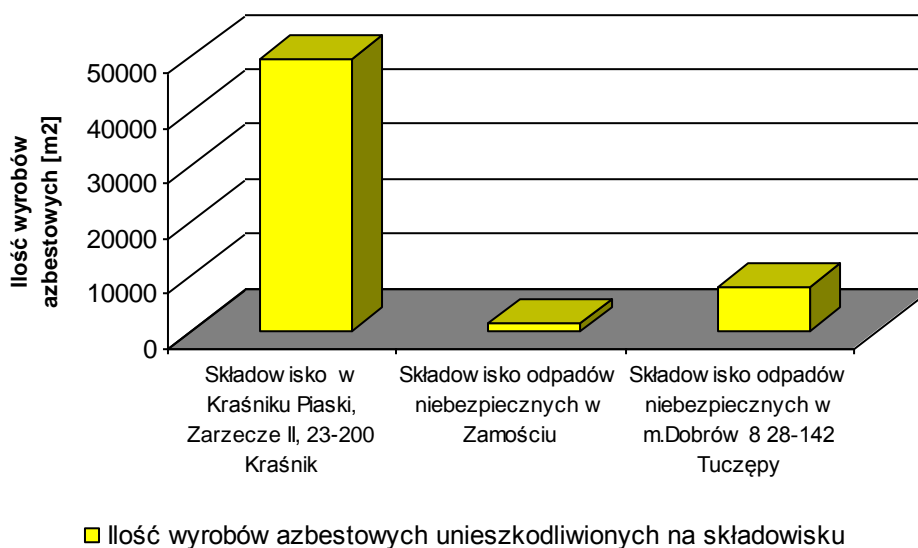
Tabela nr 42. Składowiska, na które trafiły usunięte w latach 2006-2010, wyrobu azbestowe i ich ilości.

Lp.	Gmina	Nazwa składowiska odpadów	Ilość składowanych odpadów azbestowych w m ²
1.	Krasnobród	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	3 999
2.	Szczebrzeszyn	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Zamościu	1 371
3.	Zwierzyniec	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	3 316
4.	Adamów	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	6 101
5.	Grabowiec	-	0
6.	Komarów - Osada	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	12 910, 09
7.	Łabunie	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	19 768,1
8.	Miączyn	-	0
9.	Nielisz	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	2 196
10.	Radecznicza	-	0

Lp.	Gmina	Nazwa składowiska odpadów	Ilość składowanych odpadów azbestowych w m ²
11.	Skierbieszów	-	0
12.	Sitno	Składowisko odpadów niebezpiecznych w m. Dobrów 8, 28 -142 Tuczępy	7 845
13.	Sułów	-	0
14.	Stary Zamość	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	1 008
15.	Zamość	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Kraśniku Piaski, Zarzecze II	55 686,7
	Razem		114 200,89

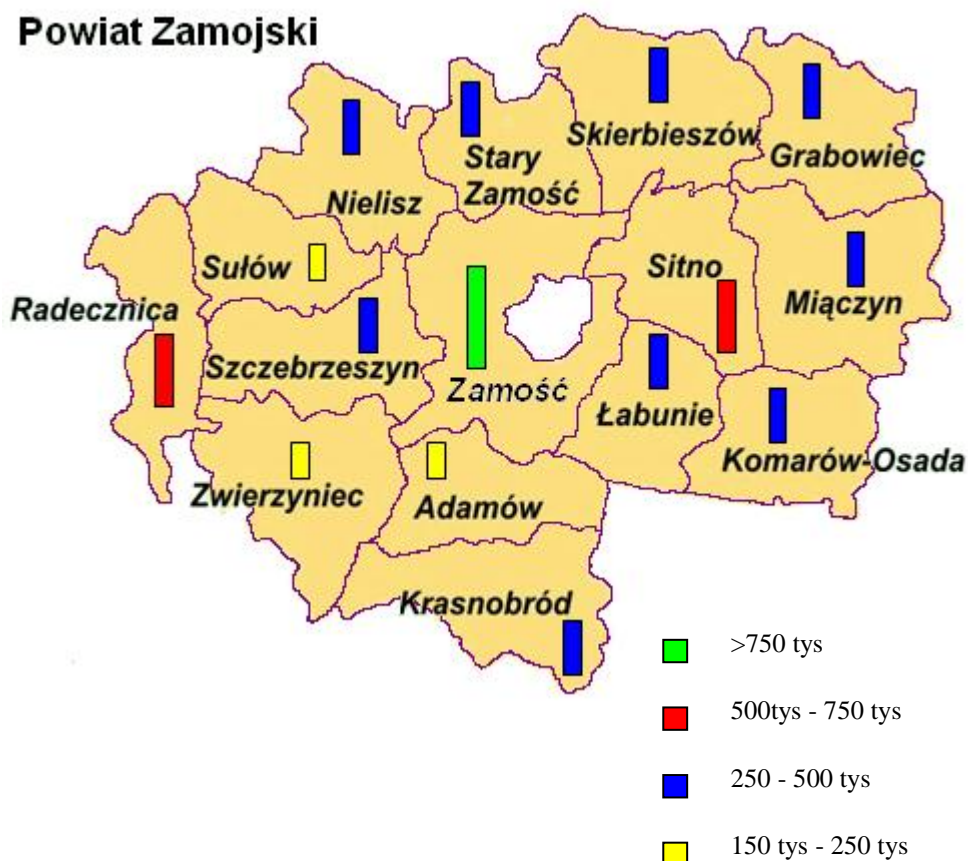
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 12 Ilość wyrobów zawierających azbest unieszkodliwiona na poszczególnych składowiskach latach 2006-2010.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 13 Mapa dotycząca ilości odpadów zgromadzonych na terenie poszczególnych gmin (dane w tys. m²)

Źródło: Opracowanie własne.

13. KOSZT USUWANIA I UNIESZKODLIWIANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU ZAMOJSKIEGO

Poprzez koszty usuwania azbestu rozumie się koszty związane z demontażem, transportem wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwieniem na składowisku odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne.

Na terenie Powiatu Zamojskiego szacunkowe koszty usuwania wyrobów azbestowych określono na podstawie danych:

- całkowita powierzchnia wyrobów zawierających azbest występujących na terenie powiatu zamojskiego – **6 247 938,70m²**,

– minimalny koszt usunięcia 1m² płyty azbestowo – cementowej z budynku na podstawie danych z firm wykonawczych wynosi - **10 zł**,

– maksymalny koszt usunięcia 1m² płyty azbestowo – cementowej z budynku na podstawie danych z firm wykonawczych wynosi - **28 zł**,

Tabela nr 43. Szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach powiatu zamojskiego.

L.p.	Nazwa Gminy	Powierzchnia wyrobów zawierająca azbest w m ²	Minimalny koszt usunięcia wyrobów w zł	Maksymalny koszt usunięcia wyrobów w zł
1.	Krasnobród	371 370	3 713 700	10 398 360
2.	Szczebrzeszyn	428 254	4 282 540	11 991 112
3.	Zwierzyniec	172 991	1 729 910	4 843 748
4.	Adamów	237 259	2 372 590	6 643 252
5.	Grabowiec	322 280	3 222 800	9 023 840
6.	Komarów – Osada	467 046,44	4 670 464,4	13 077 300,32
7.	Łabunie	365 508,60	3 655 086	10 234 240,80
8.	Miączyn	457 133,63	4 571 336,3	12 799 741,64
9.	Nielisz	454 321	4 543 210	12 720 988
10.	Radecznica	579 115	5 791 150	16 215 220
11.	Skierbieszów	362 760	3 627 600	10 157 280
12.	Sitno	682 734	6 827 340	19 116 552
13.	Sułów	154 940	1 549 400	4 338 320
14.	Stary Zamość	416 112	4 161 120	11 651 136

L.p.	Nazwa Gminy	Powierzchnia wyrobów zawierająca azbest w m ²	Minimalny koszt usunięcia wyrobów w zł	Maksymalny koszt usunięcia wyrobów w zł
15.	Zamość	788 504,25	7 885 042,50	22 078 119
RAZEM		6 260 328,92	62 603 289,20	175 289 209,80

Źródło: Opracowanie własne.

W powiecie Zamojski powierzchnia wyrobów zawierających azbest wynosi **6 260 328,92 m²**. Minimalny koszt usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest w powiecie Zamojskim wynosi **62 603 289,20zł**, natomiast maksymalny koszt usunięcia tych wyrobów azbestowych wynosił będzie **175 289 209,80 zł**.

Na terenie Powiatu Zamojskiego szacunkowe koszty unieszkodliwienia wyrobów azbestowych na składowiskach określono na podstawie danych:

- ilość wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Powiatu Zamojskiego – **69 894,87 Mg**,
- składowisko odpadów w Kraśniku Piaski, Zarzecze II, 23-200 Kraśnik – **200-300 zł/Mg (netto)**,
- składowisko odpadów azbestowych w m. Srebrzyszcze 22-100 Chełm- **200 zł/Mg (netto)**,
- składowisko odpadów azbestowych w Poniatowej Wsi, Poniatowa Wieś 23-320 Poniatowa - **350 zł/Mg (netto)**,

Tabela nr 44. Szacunkowe koszty unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na składowiskach zlokalizowanych w woj. lubelskim.

L.p.	Ilość wyrobów zawierająca azbest w Mg	Koszt unieszkodliwienia wyrobów azbestowych na składowisku		
		Kraśnik Piaski, Zarzecze II 23-200 Kraśnik	Srebrzyszcze 22-100 Chełm	Poniatowa Wieś, 23-320 Poniatowa
1.	69 894,87	17 473 716,68	13 978 973,34	24 463 203,35

Źródło: Opracowanie własne.

W Powiecie Zamojski znajduje się 69 894,87 Mg wyrobów zawierających azbest. Koszt unieszkodliwienia odpadów azbestowych powstałych podczas usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest na składowisku Kraśnik Piaski, Zarzecze II, 23-200 Kraśnik wynosić będzie **17 473 716,68 zł**, na składowisku Srebrzyszcze 22-100 Chełm – **13 978 973,34 zł**, natomiast na składowisku Poniatowa Wieś 23-320 Poniatowa – **24 463 203,35**.

14. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU

Harmonogram realizacji programu usuwania azbestu z terenu Powiatu Zamojskiego powinien być zgodny z terminami określonymi w Wojewódzkim i Gminnych Planach Gospodarki Odpadami oraz Programów Ochrony Środowiska na szczeblu wojewódzkim i gminnym. Powiatowy program ma charakter lokalny jednak powinien być spójny z wytycznymi zawartymi w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Zgodnie z tymi wytycznymi harmonogram realizacji Programu nie powinien przekroczyć 2032 r.

Przy założeniu usuwania wyrobów azbestowych do końca 2032 r., okres 25 lat podzielono w Programie krajowym na trzy podokresy:

- > I okres obejmujący lata 2008 - 2012,
- > II okres obejmujący lata 2013 - 2022,
- > III okres obejmujący lata 2023 - 2032.

Dla wydzielonych w Programie krajowym podokresów, w Programie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest, dla woj. lubelskiego, uszczegółowił ilości wyrobów azbestowych, które będą usuwane i składowane na składowiskach odpadów. Zgodnie z Wojewódzkim planem do 2012r. na składowiska odpadów ma trafić 35% zdeponowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest, w latach 2013 – 2022 – 40% i w latach 2023 – 2032 – ok. 25%. Uwzględniając powyższe wytyczne oraz potrzeby powiatu zidentyfikowane w trakcie opracowywania niniejszego Programu, opracowano poniższy harmonogram realizacji programu inwentaryzacji i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Tabela nr 45. Harmonogram realizacji Programu inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2010-2032 dla Powiatu Zamojskiego.

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za wykonanie zadań	Termin realizacji programu w latach
1.	Opracowanie „Programu inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających na lata 2010 – 2032.	Starostwo Powiatowe	2010
2.	Edukacja mieszkańców, mająca na celu uświadomienie właścicielom budynków z pokryciem azbestowym o szkodliwości azbestu. Uruchomienie strony internetowej, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń z informacją o potrzebie usunięcia szkodliwych pokryć i sposobach dofinansowania.	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin Powiatu Zamojskiego	2010 - 2032
3.	Inwentaryzacja wyrobów i odpadów zawierających azbest, na terenie gmin, zgodnie z przyjętym do ogólnego stosowania systemem	Gminy Powiatu Zamojskiego	2010-2012
4.	Przygotowanie elektronicznej bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest	Marszałek Województwa	2010 - 2012
5.	Przygotowanie planów i rozeznanie możliwości pozyskania środków na finansowanie usuwania wyrobów i odpadów azbestowych.	Starostwo Powiatowe, Gminy Powiatu Zamojskiego	2010 - 2012
6.	Rozpoczęcie usuwania wyrobów zawierających azbest, w zależności od stopnia pilności.	Starostwo Powiatowe i Urzędy Miast i Gmin – obiekty użyteczności publicznej.	2012 (35% = 2 050 477,9m ²)
		Właściciele obiektów – osoby fizyczne, właściciele prywatnych gospodarstw.	2013-2022 (40%= 2 343 403,3 m ²)
			2023-2032 (25%=1 464 627,1 m ²)
7.	Stały monitoring realizacji programu na podstawie wojewódzkiej bazy danych.	Starostwo Powiatowe	2010 - 2032

Źródło: Opracowanie własne.

15. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

W związku z długofalowym procesem usuwania odpadów azbestowych (do 2032 r.) konieczny jest stały monitoring oraz aktualizacja danych zawartych w powiatowym oraz gminnych programach usuwania azbestu. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, z dnia 23 października 2003 r., w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz.1876), zobowiązują organy do przeprowadzenia inwentaryzacji azbestu. Zgodnie z zapisami tych przepisów, wszystkie gminy miały przeprowadzić inwentaryzację wyrobów zawierających azbest (spisu z natury) w oparciu o informacje przekazane przez właścicieli, zarządców lub użytkowników miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest, w terminie do 28.05.2004 r. Powyższa inwentaryzacja powinna podlegać także corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku. Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033) w sposób jednoznaczny nakłada na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązek przedkładania stosownych informacji marszałkowi województwa w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy wg stanu na dzień 31 grudnia.

Wytyczne wyżej wymienionych przepisów zostały zastosowane we wszystkich gminach Powiatu Zamojskiego.

Zadania związane z usuwaniem odpadów azbestowych zawiera również Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004 - 2015.

16. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. „Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski”, Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, maj 2002 r.;
2. „Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004-2015”, Rada Powiatu Zamojskiego, grudzień 2003 r.;

3. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, 2003 r.;
4. „Poradnik stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest”, Ministerstwo Gospodarki, 2006 r.;
5. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, Ministerstwo Gospodarki 2010.
6. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2009-2032.
7. Gminne programy usuwania wyrobów zawierających azbest.
8. Program naukowy dotyczący oceny zagrożeń populacji Polski związanych z azbestem, INSTYTUT MEDYCyny PRACY im. prof. J. Nofera, Zakład Epidemiologii Środowiskowej
9. Dane uzyskane z gmin Powiatu Zamojskiego.

17. WYKAZ TABEL

Tabela nr 1. Wykaz składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych w województwie lubelskim i województwach ościennych.

Tabela nr 2. Wykaz wytwórców odpadów zawierających azbest na terenie powiatu zamojskiego, którzy posiadają uregulowaną stronę formalno-prawną w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela nr 3. Skład i właściwości fizyko – chemiczne poszczególnych grup azbestu.

Tabela nr 4. Wykaz kodów odpadów azbestowych.

Tabela nr 5. Wykaz wyrobów zawierających azbest i kody odpadów powstających z w/w wyrobów.

Tabela nr 6. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Krasnobród (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 7. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 8. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest w poszczególnych sołectwach gminy Szczepleszyn (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 9. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 10. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest w mieście Zwierzyniec i poszczególnych sołectwach gminy Zwierzyniec (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 11. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 12. Zestawienie danych dotyczących ilości i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest występujących w budynkach mieszkalnych i inwentarskich poszczególnych ulic miasta Zwierzyniec (stan na 25.03.2008r.).

Tabela nr 13. Zestawienie danych dotyczących ilości i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest występujących w budynkach mieszkalnych i inwentarskich gminy Zwierzyniec (stan na 25.03.2008r.).

Tabela nr 14. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 15. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 16. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Grabowiec (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 17. Stopień pilności usuwania azbestu

Tabela nr 18. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Komarów – Osada (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 19. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy Komarów – Osada, będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 20. Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie Gminy Komarów Osada- stan na dzień 31.12.2006 r.

Tabela nr 21. Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych (płyt azbestowo - cementowych) na terenie nieruchomości Gminy Komarów Osada.

Tabela nr 22. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Łabunie (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 23. Zestawienie ilościowe płyt azbestowo-cementowych na terenie Gminy Łabunie– stan na dzień 31.12.2006 r.

Tabela nr 24. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Miączyn (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 25. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Nielisz (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 26. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.)

Tabela nr 27. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Radecznica (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 28. Stopień pilności usuwania azbestu

Tabela nr 29. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Skierbieszów (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 30. Stopień pilności usuwania azbestu.

Tabela nr 31. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy Sitno (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 32. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach gminy Sitno (stan na 01.06.2008r.).

Tabela nr 33 Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Sułów (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 34. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gmin będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 35. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Stary Zamość (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 36. Stopień pilności usuwania azbestu.

Tabela nr 37. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy Zamość (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 38. Stopień pilności usuwania azbestu.

Tabela nr 39. Zestawienie ilości i miejsc występowania wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach powiatu zamojskiego (stan na 30.06.2010r. dane inwentaryzacyjne).

Tabela nr 40. Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu będących w posiadaniu wyrobów azbestowych (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 41 . Stopień pilności wymiany azbestu zdeponowanego na terenie poszczególnych gmin Powiatu Zamojskiego (stan na 30.06.2010r.).

Tabela nr 42. Składowiska, na które trafiły usunięte w latach 2006-2010, wyrobu azbestowe i ich ilości.

Tabela nr 43. Szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach Powiatu Zamojskiego.

Tabela nr 44 Szacunkowe koszty unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na składowiskach zlokalizowanych w woj. Lubelskim.

Tabela nr 45. Harmonogram realizacji Programu nie powinien przekroczyć 2032 r.

18. WYKAZ WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Rysunek 1 Lokalizacja Powiatu Zamojskiego w województwie lubelskim.

Rysunek 2. Gminy Powiatu Zamojskiego.

Rysunek 3 Lokalizacja składowiska odpadów azbestowych w m. Kraśnik, Piaski – Zarzecze II.

Rysunek 4. Lokalizacja składowisk odpadów azbestowych w województwie lubelskim.

Rysunek 5 Wygląd włókien azbestowych.

Rysunek 6 Wygląd włókien azbestowych.

Rysunek 7 Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest na terenie województwa lubelskiego w 2004r.

Rysunek 8 Gminy Powiatu Zamojskiego.

Rysunek 9 Ilość azbestu na terenie poszczególnych gmin Powiatu Zamojskiego.

Rysunek 10 Ilość azbestu usuniętego w poszczególnych gminach Powiatu Zamojskiego.

Rysunek 11 Ilość wyrobów azbestowych znajdujących się w poszczególnych gminach na terenie Powiatu Zamojskiego oraz ilość usuniętych wyrobów w tych gminach w latach 2006-2010.

Rysunek 12 Ilość wyrobów zawierających azbest unieszkodliwiona na poszczególnych składowiskach latach 2006-2010.

Rysunek 13 Mapa dotycząca ilości odpadów zgromadzonych na terenie poszczególnych gmin (dane w tyś. m²).